СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 149. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 29-го червня, 1937 VOL. XLV. No. 149. Jersey City, N. J., Tuesday, June 29, 1937. THREE CENTS

СВАРКА МІЖ УРЯДАМИ ЧЕРЕЗ СТРАЙК

КОЛОМБОС (Огайо). — Ґубернатор цього стейту, Мартин Л. Дейві, заявив публично, що Перкинс, секретарка праці в кабінеті президента Рузвелта, просила його дістати до Коломбоса Тома Ґердлера, предсідника підприємства „Републик Стіл Корпорейшен", та Френка Пернела, президента підприємства „Йонґставн Шіт енд Тюб Компані", та держати їх там так довго, поки вони не підпишуть угоди зо страйкуючими робітниками.

У Вашинґтоні секретарка Перкинс видала нетайно публичну заяву, що вона ніколи не робила такої пропозиції ґубернoторові Дейвієві, як Дейві каже. Вона каже, що вірила, що Федеральна Сталева Рада тут нічого не вдіє й лиш уряд стейту Огайо зможе полаґодити сталевий страйк, якщо дістане на спільну конференцію обі спорячі сторони.

УРЯДОВА РАДА ОБВИНУВАЧУЄ ФОРДОВУ КОМПАНІЮ.

ДІТРОЙТ (Мішиґен). — Краєва Рада Промислових Відносин внесла формальну жалобу проти Фордової Моторовії Компанії як виновниці „злобного й брутального нападу" на орґанізаторів автомобільної юнії й визначила день 6-го липня на переслухання.

Жалоба каже, що Фордова Компанія перешкоджає робітникам орґанізуватися в робітничу орґанізацію.

СТАЛЕВІ БАРОНИ ПРОБУЮТЬ ЛАМАТИ СТРАЙК.

ЙОНҐСТАВН (Огайо). — Місцеві фабрики „Републик Стіл Корпорейшен" та „Йонґставн Шіт енд Тюб Компані" відчинили в суботу свої брами для робітників, що захочуть робити, не зважаючи на страйк, проголошений Комітетом Промислової Орґанізації.

Фабриканти кажуть, що фабрики просто „залиті робітниками", котрих зголосилося до праці 17,-500.

Поліція каже, що вона знайшла в суботу 7 бомб, підложених недалеко від канцелярій підприємства „Йонґставн Шіт енд Тюб Компані".

Джан Овенс, стейтовий директор Комітету Промислової Орґанізації, вислав до ґубернатора Дейвія телеґраму, в котрій каже йому, що сталеві страйкарі в долині Магонинґу вжиють усіх потрібних мір, щоби боронитися від систематичної кампанії терору, котру, мовляв, Дейві веде проти сталевих страйкарів.

ВЖЕ ПОЧИНАЄТЬСЯ „СВЯТКУВАННЯ" 4-го ЛИПНЯ.

НЮ ЙОРК. — Через пробування штучних огнів на святкування Четвертого Липня до Ґенерального Шпиталю дільниці Квінс відставлено 17-літнього Мориса Дженсона без обох рук, 16-літнього Джана Купера з відірваною одною рукою і 16-літнього Ервинґа Вилиєма й 11-літнього Чарлза Клайна з тяжкими попеченнями лиця й рук.

Хлопці пробували штучні вогні в цей спосіб, що висаджували в повітря пень дерева.

АРЕШТОВАНО ПОТРІЙНОГО ВБИВНИКА.

НЮ ЙОРК. — Детективи нюйорської поліції привезли сюди літаком Роберта Ервина, 29-літнього різьбаря й бувшого студента теолоґії, котрому закидають убивство трьох осіб минулого Великодня.

Молодий різьбар, котрого здавна посуджували за поповнення потрійного вбивства й за котрим поліція розіслала була стежні листи, працював в одному клівлендському готелі, коли його в пятницю розпізнала робітниця Генрієта Косціянська. Як вона спиталася його отверто, чи він Роберт Морей, за якого він видавався, чи Роберт Ервин, він сказав, що він Морей, а дві години потім утік із служби й усів на омнібус до Шікаґо. Тут його дістали до канцелярії ґазети „Шікаґо Гералд енд Екзаминер", а по 15 годинах він віддався в руки шерифа, коли з Ню Йорку вже прибули детективи, щоб забрати його до Ню Йорку. Шікаґовська поліція, котра ввесь той час не знала нічого про місце його побуту поза те, що подавала до публичного відома ґазета, тепер не дала нюйорським детективам забрати Ервина до Ню Йорку літаком, замовленим ґазетою, але зажадала виповнення певних законних формальностей. Ервин зрікся права боротися проти екстрадиції і його всаджено до літака.

Ервин признався, що він любився в пані Етел Куднер, найстаршій дочці пані Ґідіон, та хотів її вбити за те, що вона вийшла за іншого. З наміром убивства пішов він до мешкання Ґідіонів та тут убив матір пані Куднер у приступі гніву, коли пані Куднер не приходила. Потім убив Вероніку Ґідіон та Бирнса, щоб вони не свідчили проти нього.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ЗАКОНУ ВАҐНЕРА.

Сенатор Вендерберґ вніс у конґресі проєкт змін закону Ваґнера про робітничі відносини. Сенатор каже, що його поправки мають на цілі захорону прав робітничих меншин, підприємців і публики, а звертаються вони проти вимушувань з боку юній та нарушування приватної власности робітниками.

СТЕРЕЖУТЬ І ТИХ, ЩО КУПАЮТЬСЯ.

Басарабські часописи описують, що над Дністром видно, як купаються у ньому на другім боці, себто на тім, що належить до України під Советами. На березі є скорострілі, готові кожної хвилі стріляти до тих, що пустилисяб переплисти Дністер і рятуватися втечею з советського раю.

НОВИЙ СПЕКУЛЯЦІЙНИЙ АЛЯРМ.

Україножерний „І. К. Ц." алярмує польську громадянську опінію про новий український замах на польський „стан посядання" у Львові. Цим разом українці, мовляв, хотять купити фабрику хліба „Меркури" біля городецької роґачки. Підприємство банкротує і є на продаж, а до купна стає, мовляв, одна українська фірма та львівський маґістрат. Українці дають вдвоє більшу ціну ніж маґістрат... Справа з українцями не відповідає правді. Ніяка українська фірма не спішиться купувати дефіцитову фабрику, а цілий алярм це тільки черговий „Куреркoвий" трик, що має на меті підбити ціну обєкту, якого дефіцитове підприємство хоче позбутись. Але тих платних триків з „українською небезпекою" „Курерок" пустив досі так багато, що ледви чи спекуляція тепер йому вдасться.

РУМУНСЬКА КОРОЛЕВА-ВДОВА СПАРАЛІЖОВАНА.

„Дейли Експрес" повідомляє з Букарешту, що румунська королева-вдова Марія вже від кількох тижнів є спаралiжована. Її возять в окремому візку по парку в королівській палаті. Параліж постиг роколеву дня 9. квітня ц. р. Коло неї ввесь час перебувають лікарі. В Румунії факт паралiжу королевої-вдови Марії старанно затають.

І БУЗЬКИ МАЮТЬ ШПИТАЛЬ.

Бузьки, ці милі та розумні птахи, втішаються симпатією в багатьох краях, де живуть. Спеціяльно магометани окружають бузьків пошаною й опікою. Вони вірять, що ці птахи заносять душі померлих вірних синів Аллаха до раю. Доказом такої незвичайної опіки бузьками є створений у Мароку у місті Фез спеціяльний шпиталь для бузьків. Слабих чи ранених бузьків віддають тубильці до того шпиталю, а там довгодзюбі „пацієнти" дістають усе, що їм потрібне до видужання. В цім оригінальним шпиталі ординують лікарі-французи, а доглядачами є тубильці-мароканці. Кажуть, що бузьки є дуже милими і чемними пацієнтами.

ЯКОГО УРЯДОВЦЯ МАЛА ШКІЛЬНА КУРАТОРІЯ.

У Львові арештовано урядовця шкільної кураторії, Юрія Кінду, під замітом грошевих зловживань. Він був колись асекураційним аґентом у Ряшеві, опісля у Варшаві та в інших містах, де допускався великих грошевих надужить. Одночасно навязав зносини з вищими урядовцями в міністерстві освіти, яким предложив фальшиві документи. За їхньою протекцією дістав посаду вищого урядовця у львівській шкільній кураторії. Тут виступав як загорілий польський патріот, військовий старшина, хоч не мав до цього кваліфікацій, а навіть як оборонця Львова, хоч у львівських боях участи не брав. Користаючи з довіря своїх зверхників, допускався зловживань направо і наліво, крав гроші, фальшував документи, виробляв за винагородою посади. Аж у звязку з матуральною аферою зроблено у нього домову ревізію, при якій знайдено масу документів, що його сильно компромітували. Виявилися теж його зловживання в Ряшеві, Варшаві і т. д., за які шукала його поліція. Його арештували і відставили до слідчої вязниці. Кінда признався майже до всіх фальшівництв. Коли не хотів тільки признатися до фальшування матурального світоцтва, піддали його короткому іспитові й показалося, що арештований не має поняття про найпростіше знання.

ШПИГУНКИ В МОСКВІ.

В Москві викрито шпигунську централю, що працювала в користь одної сусідньої держави. Членами орґанізації були самі жінки. Всіх арештовано. Три з арештованих це жінки старшин советського ґенерального штабу. Вони звернули на себе увагу люксусовими строями і розгульним життям.

ЗА МЕЖУ.

На тлі спору за межу Степан Щерба, рільник з Накваші, повіт Броди, вдарив лопатою по голові Павла Шоказюка так сильно, що вдарений у лічниці помер. Вбивника арештували.

ЖАХЛИВИЙ ЗРІСТ САМОВБИВСТВ.

В останніх роках збільшилося значно число самовбивств головно в Европі та Америці. Прикладом може служити Німеччина, де останніми часами самовбивства просто перейшли в епідемію. Найновіші джерела подають, що там пересічно 52 особи накладають щоденно на себе руку. Зокрема характеристичним явищем є те, що найбільший процент знеохочених до життя дає молодь у віці від 15 до 25 літ.

За останніх півтора місяця начислили аж 600 випадків самовбивства в 57 більших німецьких містах.

Цей загрозливий прояв звернув уже увагу німецької суспільности і безумовно спонукає її шукати причин життевої знеохоти своїх громадян.

ВОВКИ ПРОТИ ВЯЗНІВ.

У болгарському місті Троян придумали оригінальний спосіб проти частих револьт вязнів і втеч із місцевої вязниці. На коридорі біля келій, у яких сидять найнебезпечніші вязні, вязнична сторожа замкнула кілька вовків. Самі сторожі вбираються в грубі шкіряні одяги, так, що вовки не можуть їх покусати. Зате вязні бояться показатись на коридорі, щоб вовки не роздерли їх на кусники.

ГОЛУБ ЗЛОДІЄМ.

В одній французькій місцевості недалеко Ноган сір Семей трапилася дивна подія. З нічного столика одної багатої сільської дідички щезла одна плятинова обручка з дорогим брилянтом. Тамошня поліційна станиця почала негайно слідство, одначе безуспішно. Чесність домашньої прислуги та докладно переведена ревізія виключали всі підозріння. Про згубу також не було мови.

По якомусь часі ціла справа притихла. Підчас одного проходу по городі запримітила дідичка, що серед дерев щось заблистіло. Коли вона приглянулася ближче, виявилося, що це голубяче гніздо так дивно блищиться. Дідичка заглянула обережно до примітивного голубника і на превелике здудування побачила на дні укриту обручку. Досі сороки мали погану привичку красти дорогоцінности, — тепер виявилося, що й голубам годі вірити, бо й вони пустились на злодійство.

ПРОДАВАЛИ „СИБІРСЬКЕ ЗОЛОТО".

По Варшаві вешталася шайка ошуканців під проводом жидка, що подавав себе за „Ґрінберґа". Він оповідав, що має звязки з урядовцями копальні золота на Сибірі і при їх помочі перепачковує до Польщі золото, яке може кожному дешево продати. Коли хтось злакомився на „дешеве золото", спільник Ґрінберґа, якийсь „Фельд", приносив мішок, що містив у собі золото, і брав заплату, скільки міг, звичайно в сумі кількох тисяч злотих. Опісля Ґрінберґ радив покупням піти до Банку Польского і продати золото. Одначе по дорозі являвся третій спільник в однострою поліцая, придержував Ґрінберґа як пачкаря і забирав його нібито до комісаріяту. Тоді покупень стверджував, що став жертвою ошуканців, бо в мішку, який він купив, був метал без вартости. Таким способом Ґрінберґ зі спільниками ошукав багато осіб на суму понад 100,000 злотих. Останньою його жертвою був Мордко Алембік із Щирцова, від якого видурили 4,000 злотих. Однак Алембік відшукав Ґрінберґа і звелів його арештувати. Показалося, що це знаний ошуканець Мошко Бятецький, що приїхав до Польщі з Бразилії, де ошукував людей, мовлячи, що має золото з Каліфорнії. Бятецького поставили перед суд і засудили на 4 роки вязниці. Його спільників іще досі не зловили.

ВІЙНА ПРИНЕСЛАБ РОЗВАЛ СОВЄТІВ

МОСКВА. — Одно певне, що Сталін найбільше лякається вибуху такої війни, в яку булиб втягнені Совети, бо прочуває, що така війна принеслаб кінець його владі. До такого висновку приходить американський коросповдент Дені, що не дуже вірить, щоб тепер могла вибухнути в Советах революція. Він твердить, що московський нарід звик від віків до тиранії. І завсіди почувався невдоволений. Молодь не піде проти Сталіна. Зате найбільшою загрозою є для Сталіна інтеліґенція і студентство, що вчиться у високих школах. А ненавидять вони режім Сталіна за те, що вбив думаюче життя і довів до цього, що нема можности в Советах свобідно думати. Таксамо сильно ненавидять Сталіна ті маси робітництва, що є дуже низько плачені й не мають можности заробити на найпримітивніше життя. І якщо революція вибухнулаб, то спричинять її інтеліґенція й маси робітництва, заведеного у своїх надіях.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВИЙ ГОЛОД У СОВЄТАХ.

БЕРЛІН. — Німецькі часописи пишуть, що одержано з Москви довірочні, але певні відомости, що Советам не вдалася цього року цілковито засівна кампанія. Є такі території, на яких не виконано й половини засівних плянів. Уряд про це все добре знає, а найбільше лякає його те, що цього року загрожена голодом уже й корінна Московщина. А в минувшости, як відомо, голодували головно Україна й Кавказ. Дехто пояснює тим неминучим голодом теперішні масові арешти. Уряд хоче відвернути увагу населення від властивих причин голоду і шукає нового офірного кізла.

СТАЛІН ШУКАЄ ПОРОЗУМІННЯ З ҐІТЛЄРОМ?

ЛОНДОН. — Які тепер кружляють по світі сензаційні вісти, видно найкраще з того, що лондонська ґазета „Морнінґ Пост" пише, що має відомости, що Сталін шукає порозуміння з Ґітлєром. І підготовляє ґрунт до цього порозуміння в такий спосіб, що зачне тепер ґенеральну чистку жидів у червоній армії й у бюрократичному апараті.

УКРАЇНСТВО ВИДУМАЛИ — МАСОНИ, КАЖУТЬ ПОЛЯКИ.

ВАРШАВА. — До яких ідіотизмів може доходити україножерна польська преса, можна переконатись про це з „Варшавського Дзенніка Народового" (ч. 156). Там пишеться, що українство це типовий продукт 19-го століття і його ідеольоґії та що воно було витворене масонськими льожами. І то на те, щоб „ослабити польську масонерію в Галичині" і розбити зненавиджений масонерією царський уряд. І ось той масонський дух, що живе серед українців, був причиною, що українці в роках 1918—1919 були перешкодою у відбудові Польщі. До цього польський часопис додає ще й те, що українство є дуже зближене до комунізму.

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА.

ПРАГА. — Заснована в Празі Українська Драматична Студія вже розпочала свою діяльність. Уже вийшло перше число неперіодичного вісника „Український Театр", у якім подано між іншим огляд про стан нашого театрального мистецтва на рідних землях і на іміґрації. А в осени це товариство влаштовує виставу українського театрального мистецтва, на якій подасть образ розвитку і сучасний стан українського театру. Міститиме драматичну літературу, театральні часописи, афіші, світлини драматурґів, артистів і режисерів, а також сцени клясичних і модерних пес українського репертуару, костюми, тощо.

ХТО Є АРХИПЕНКО: УКРАЇНЕЦЬ, ЧИ МОСКАЛЬ?

ВАРШАВА. — На цю тему пише польська ґазета, стверджуючи в першу чергу велич Архипенка як мистця, творця „нової модерністичної епохи" у світовому мистецтві. А далі пише ґазета про те, що довгий час західньо-европейський світ вважав Архипенка за москаля, хоч „сам він не давав до цього ніяких причин", бо був „українець із крови, замилувань і назвища". Вину за це, що Архипенка ріжні критики вважали за москаля, треба приписати тому, пише польська ґазета, що в західній Европі звикли вважати за москаля кожного, „хто приїздив з російської держави і з російським пашпортом". І ось так склалося, що й Архипенка зачислили до москалів. Та по світовій війні, коли національне питання набрало більшої ваги, зорієнтувалися згодом і щодо правдивої національности Архипенка і тепер уже пишуть про нього як українця. Ось так виясняє польська ґазета справу, хто такий Архипенко.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА УКРАЇНУ

Гаролд Дені, московський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", розглядаючи в своїх кореспонденціях з Москви далі загадку масових розстрілів вищих військових і цивільних большевицьких діячів, кількома наворотами згадує Україну, а за кожним разом у звязку з міжнародньою ситуацією.

Кореспондент каже, що з тайного суду, що видав присуд на маршала Тухачевського і його товаришів, не подано було ніяких інформацій. Одначе в день по страченні засуджених комісар війни Ворошилов видав приказ до армії (приказ ч. 96.), у котрім підніс проти покійних уже Тухачевського й товаришів обвинувачення, що в заміну за поміч від військових і фашистівських кругів чужих держав вони були готові віддати советську Україну.

Цей самий закид повторив потім журнал „Большевик", офіціоз комуністичної партії, кажучи, що маршал Тухачевський і його товариші плянували зробити з Росією те, що ґенерал Франко плянував зробити з Еспанією. Що саме, на думку цього орґану, плянував зробити ґенерал Франко з Еспанією, не сказано. Взагалі всякі закиди проти ґрупи Тухачевського роблено в найзагальніших формах. Через це загальне формулування закидів Тухачевському утруднено оборону, а перед публичною опінією в Росії й світі закрито справжні мотиви вбивства Тухачевського.

Дені не припускає, щоб маршал Тухачевський справді мав думку віддати советську Україну якій державі. Навіть, якби припустити, що таке моглиб зробити большевицькі політики, котрі чейже ще підчас війни показали, що вони не дбають за російську державу, якщо лише їх політичні ідеї йдуть горою, не можна цього припустити за військових, які не дивляться багато на політичні погляди, а вперто боронять державу. Дені припускає, що між ґрупою Тухачевського й ґрупою Сталіна зайшло якесь основне противенство за питання, як вести війну, на випадок, як вона вибухне. Дені припускає, що ґрупа Сталіна й Ворошилова думає на випадок війни вести офензиву, себто зачіпну війну, з ціллю, щоб війна велася на території ворога, а не на території Советів. Зате ґрупа Тухачевського стояла за плян дефензиви, себто відпорної війни: російська армія мала би відступити в глибину краю й старатися розбивати ворога, покладаючись на великі простори, непрохідні дороги, як це робилося підчас наїзду французької армії під Наполеоном на початку 19-го століття.

Виходилоб із здогадів Денія, що ні ґрупа Сталіна ні ґрупа Тухачевського не думали відступати України, а лише ґрупа Сталіна натягнула в демаґоґічний спосіб тактичні военні пляни Тухачевського, щоб цілу цю ґрупу стерти з лиця землі при помочі закиду, що нібито вона хотіла віддати советську Україну.

ПРО Д-РА КАРЛА КРАМАРЖА

Спільно проти Австрії й Мадярщини.

Масарик постановив видавати чеський часопис для чехів за границею, а крім того другу — **французькою** мовою, бо, як переконався — в краях антанти цілком не знали чеського питання. В цей спосіб повстав часопис **„Насіон Чек"**.

Але крім того уважав Масарик за доконечне виступити нарешті явно перед світом проти Австрії та Мадярщини, — а до того треба було, щоб ще більше чеських визначних політиків виїхали заграницю і таку заяву підписали. З тої причини і Крамарж був йому потрібний, на що однак цей не годився, ждучи в Празі на прихід „рускіх братржі".

Бенеш привіз Масарикові також багато тайних вістей, котрі чехи тайно діставали від чеха Ковандн, що був возним в австрійського міністра Гайнольда — та йому в ночи з бюрка викрадав тайні документи, котрі зараз переписувано, так, що рано лежали вони знову на своїм місці.

Підчас побуту Бенеша у Масарика був він очевидно знову і зі Сватковським і цей припоручив сказати Крамаржові, щоби він лишив Прагу, а поїхав до Росії. Сватковський, як і Масарик, не мав довіря до пануючих в Росії відносин і не вірив, щоб російська офензива на Краків повелася. Він покликався зрештою на враження, які відніс д-р Шайнер (гол. „Соколів"), котрий вже в лютім 1914 року був у Петербурзі та говорив з мін. Сазоновом та з іншими визначними політиками. Показалося, що вони до чеської справи дуже неприхильно відносилися, а навіть не розуміли справ полудневих словян.

Щодо Масарика, то цей бив головно на це, що коли він вже остаточно виступить публично проти Австро-Угорщини — то щоби тоді ніхто з чехів в краю його не дезавував (не перечив йому і не компромітував). Най краще сидять тихо — і не говорять ані так ані сяк.

Засліплений Росією.

Д-р Бенеш, повернувшися з великими трудноцами до Праги, заявив зараз Крамаржові, які є погляди Масарика і Сватковського. Це зробило на нього велике враження, а ще більше — погром москалів під Горлицями і в Карпатах. Він вповні годився на поступовання Масарика і на потребу публичного виступу за границею. В тій цили треба би ще когось за границю вислати. Але сам Крамарж не рухався з місця. Він дальше вірив у побіду москалів та в це, що Відень буде мусів ще звернутись до нього (Крамаржа!) по поміч, щоб охоронити Австрію від катастрофи.

Нарешті вислала „Мафія" за границю старого посла, аґрарія **Діріха,** що був призначений виїхати до Росії а іменно до організованої там з чеських полонених і дезертирів „дружини".

Діріх був сам москвофілом, а ще ліпше „напуствіє" дав йому Крамарж. Гіркі хвилі мав потім з тим Діріхом Масарик, коли і сам поїхав пізніше до Росії.

Підчас наради „Мафії" над висилкою Діріха висказав Крамарж цікавий погляд:

„Будучі відносини між чеською державою і Росією будуть такі інтимні, що чеські жовніри будуть стояти в російських ґарнізонах, а російські — в чеських".

Арешт і засуд Крамаржа.

Ось що привиджувалося Крамаржові.

Дня 17. травня 1915 р. **приїхав** зі Швайцарії до Бенеша курієр „Мафії" званий „стричком" (вуйком), і привіз у куфрі з подвійними стінами цілу купу заграничних революційних видань, поміж ними і „Насіон Чек". Дня 20. травня зібрались у д-ра Шамаля члени „Мафії" — Шайнер, Крамарж, Рашін (пізніщий міністер, застрілений комуністом) і Гайн, а Бенеш приніс на ту нараду всі згадані видання. Підчас нарад зателефоновано до Шамаля (пізнішого державного канцлера), що у Шайнера військова поліція переводить ревізію. Всі отже розбіглись, а Шамаль понищив всі друки і письма. Лише Крамарж взяв зі собою одно число „Насіон Чек". І його і Шайнера арештовано при повороті до їх домів, а у першого знайдено очевидно в кишені той часопис, що було найтяжчим доказом проти нього.

Зараз на другий день вивезено їх до ґарнізонового суду у Відні. — Незадовго арештовано Рашіна та відставлено також до Відня.

Всіх їх засуджено за державну зраду на кару смерти, алеі помилувано і замінено ту кару на 15 років тяжкої тюрми.

Масарик про москалів.

Та проте члени „Мафії" сходилися дальше разом. На одній такій нараді прочитано новий звіт Масарика з його подорожі до Парижа і Лондону.

Він писав, що було би великою хибою ждати на прихід москалів. Вони не мають ніякого політичного змислу, в їх армії нема порядку і вона переповнена зрадниками. Державна адміністрація заломилася, а чеська справа їм не в голові. Російський посол в Лондоні, Бекендорф, допера підчас відвідин його Масариком побачив перший раз етноґрафічну карту Австро-Угорщини.*)

Також помічник Масарика, д-р Сахрава, прислав звіт подібного змісту: члена антанти не мають ані політичного, ні военного пляну. Вони дуже зле поінформовані про Австро-Угорщину, а майже нічого не знають про чехів і жадного пляну щодо них не мають. Російська політика є цілком безвиглядна!

Показалося, що чехи мусять збільшити та скріпити свою п р о п а ґ а н д у працю в краях антанти і тому у вересні 1915 р., втік Бенеш щасливо до Швайцарії та став правою рукою Масарика. До вітчини вернувся він допера 24. вересня 1919 р., вже яко чеськословацький міністер для справ заграничних.

*) Тут — для порівняння — добре пригадати, що австро-угорський міністер справ заграничних, граф Чернін, допера в половині вересня 1917 р. побачив етноґрафічну карту України, принесену послами: Е. Петрушевичем, Евгеном Левицьким і К. Трильовським.

(Кінець буде).

ЧИСТКА В ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ

Самопожирання терористів — це річ природня. Це майже соціольоґічний закон, що терористична влада, винищивши своїх противників, які були в інших партіях, обертається проти своїх. Так було за великої французької революції, коли терориста Дантона післав під ґільотину такий самий терорист Робеспєр, а Робеспера доконали інші виховунці тієї самої школи. Навіть у нелеґальних терористичних орґанізаціях часто виникає внутрішня кривава боротьба: люди, що звикли політичні спори й питання вирішати бомбою і революціонером, врешті вживають тієї методи і супроти своїх товаришів, які виявляють „ухили" від партійної правовірности.

Всім відома братовбивча війна між ірляндськими терористами після світової війни.

З історії большевицької диктатури знаємо, що Ленін і його партійний штаб 1917 року ще не думали про утворення постійної, реґулярної армії. Їх ідея була утворити „народню міліцію", до якої має належати кожний громадянин. Ленін мав страх перед постійною армією. Він писав, що постійна армія, особливо в своєму командному складі, стає **кастою упривілейованих,** а тому ця каста неминуче ворожа інтересам народніх мас.

А проте большевики мусіли залишити думку про народню міліцію і в 1918 р. утворили реґулярну армію. Військо вони підпорядкували на початку своїм комісарам, які мали контролю над офіцирами старого режіму. Потім, коли советські школи дали нових комуністичних, „червоних командирів", роздвоєння в армії було скасоване. Впродовж останніх 10 років на адресу червоної армії з уст керманичів советського уряду виходили тільки слова хвали і довіря. На всіх парадах 1. травня на першім місці були відділи червоної армії. Члени червоної армії, особливо старшинський склад, все були на горішнім щаблі советської суспільної драбини. В той час, коли в СССР міліони селян і робітників умирали з голоду, червона армія ніколи не мала недостачі. Фактично так сталося, що червона армія, особливо її старшинство, стала упривілейованим станом. З настроями в армії мусить числитися і диктатор Сталін. Опозиція Зіновієва-Пяткова в партії Сталінові не була страшна, бо та опозиція була „беззуба", не мала фізичної сили. Натомість опозиція в червоній армії несе негайну небезпеку збройного повстання.

Які основи опозиції проти Сталіна в червоній армії? Противники Сталінової диктатури в армії не однакові щодо свого політичного напряму. Є між ними прихильники Троцького, яких він, так би мовити, „вивів у люди", і яким неприємно, що тепер Сталін намагається стати „царем і богом" в СССР, затемнюючи заслуги інших діячів революції. Але найсильніша опозиційна ґрупа в армії це, безперечно, та, що вже втратила всякі ілюзії щодо „здобутків революції". Серед старшинства червоної армії мусять виникати думки і сумніви такого роду: ось уже 20 років большевицької диктатури минає, минає вже друга пятирічка „ґенеральної лінії", але в державі нема порядку і спокою. Як вояків і **російських патріотів,** їх лякають настрої народніх мас, серед яких шириться надія на війну і поразку „отечества", бо ці маси вірять, що цим способом звільняться від большевицької диктатури. Отже сам собою приходить висновок: теперішній провід держави не годиться, він не забезпечує країни перед внутрішнім ворогом; тому його треба усунути.

Ми не знаємо, які пляни мав розстріляний маршал Тухачевський і його прихильники. Але що ці люди щось задумували проти Сталіна, в цім не можна сумніватися. Про це свідчить і швидка розправа над ними і підступний спосіб арешту: напр., Якірові перед арештуванням дали навіть „підвищення", призначивши його з Києва в Петербург, щоб за кілька день поставити під дула рушниць.

„Зізнання" розстріляних, що, мовляв, були „аґентами чужої держави" і „зрадниками батьківщини", нікого не здивують. Це вже так „годиться" в Москві. Цікаво зазначити, що два розстріляні — Якір і Примаков своєю діяльністю звязані з Україною. Примаков, родом з Чернигівщини, був 1918 року орґанізатором „українського червоного козацтва", що помагало Москві окупувати Україну. Та й прізвище його мабуть таки вийшло від українського „Приймак". Якір — жид з Басарабії. Навіть советській фантазії тяжко збагнути, як міг стати „аґентом Гітлера" командант советських армій в Україні, знаючи, яка доля жидів у Німеччині.

Чистка армії в СССР іде далі.

Д. М.

Г. Ф.

ТО МІЙ СИН!

Старий Лука Станько сидить на деревляній лавиці перед своєю хатчиною. Хата стоїть трохи на горбку край села. Сидячи на своїй лавиці, він мав перед своїми очима ціле село, цілу долину, в якій воно розсілося. По тім боці долини підіймалася невисока, та довга як ціла долина, гора.

Хто йде дорогою повз хати, кивне перед відпочиваючим старим приязно головою. Нині неділя. Старий, підрядний службовик на залізничім двірці за селом, не має нині роботи. Відпочиває.

Як Лука має вільний час, то не йде нікуди. Як слота, то сидить на лавці перед хатою, як ось нині. Сидить і прислухується, як шумить річка, розбиваючися на піну об наїжене каміння, призирається жайворонкам високо над филями збіжжя, дивиться на каню, що плаває над темнозеленим смерековим килимом, що покрив гору по тім боці долини. Такий то його відпочинок.

Коли старий так водить очима, в його душі виринають і чергуються образи з давніх часів: з любих часів дитинства, з авантурничих часів парубоцтва, з тяжких часів дванацятьлітньої військової служби. Потому прийшли часи, коли він оженився, образ жінки на марах, що заскоро покинула цей світ, свого мужа і свого малого синка.

Лице Луки що хвилі змінялося. Зараз мож було пізнати, який спомин виринув у його душі: любий, чи болючий. Раз лице усміхалося, раз хмарилося журливо, болючо.

Спомин хвилі, коли дістав постійну роботу на залізниці і зараз оженився, пригадав йому сина. Син Антін був дуже лихо платним, тимчасовим возним при почтовім уряді. Замітав, топив у печах, чистив лямпи і наливав нафту, возив з почти на залізницю і звідтам на почту всякі посилки.

— Так, так—сказав старий до себе — і Антін все те пройде! Як батько, так і син. У нас, бідних людей, син іде за батьком. Коби лиш далі жив чесно! Тепер йому сяк-так при тій почті, та незабаром прийде асентирунок. Такого парубка військо не випустить з рук!

Старий знов затопився в задумі. Знов став підсміхатися. Нагадав собі грубого майора. Був такий тяжкий, що коням хребет майже заломлювався. Хоч такий був великий, то голос мав тонесенький. Його команда була неначе кікірікі когута.

— Мабуть возьмуть його до драґонів... Антона, так як і мене, — думав старий. — З кіньми він вже тепер дає собі раду. Лиш чи не буде він завигідний, чи не будуть йому в голові ріжні пригоди з дівками, чи не буде дерти носа догори, як то буває з іншими парубками? Я гадаю, що Антін не такий. Він любить роботу, має добре серце... Коби лиш далі був чесний!

Антін скінчив школу в селі, був розумним, тільки що замкненим в собі школярем. Відколи вступив до служби на почту, мешкав там в почтовій стайни. До батька приходив все в неділю, коли на залізницю відвіз полудневу почту. Така була причина того, що старий раз коло разу позирав на годинник. Хотів знати, чи ще далеко до приходу найближчого поїзду, котрий забере почту і звільнить його сина.

— Тепер Антін запрягає коні, — буркнув старий, знов глянувши на годинник. По хвили старий став закидати оком у сторону моста над річкою, звідки син, в дорозі на почту, звичайно поздоровляв батька, як не махаючи шапкою, то ляскаючи батогом.

Нарешті візок затуркотів. Старий виймив з рота люльку і витягнув шию. Візок скоро майнув мостом.

— Щось, неначе не Антін сидів на візку і поганяв...

Лука підвівся, чи не побачить ліпше, та мостом візок скрутив у бік і щез з очей старого.

— Він був, чи не він? — розважав старий. — Від якогось часу мої очи щось не добачують. А може тому він видався мені якийсь не такий, що я його цілий тиждень не видів? То хіба таки він був. Треба уважати, як буде їхати назад.

Попри хату ішли люди на вечірню. Кожний, минаючи хату, вже здалека вдивлявся в старого Станька. Деякі щось шушукали до себе і будьтоби крадьки, та так, щоби він бачив се, боком глипали на нього. Вдова Бокуниха, баба родом з пекла, зробила ще гірше. Будьтоби цілком ненадійно побачила Луку. Вона раптом зупинилася, завернула пару кроків і великим луком обійшла хату Станька, неначеб боялася, що з хати вистрибне і до неї причепиться яка погань.

Се чудне поведення людей спантеличило старого.

— Гм... Що їй сталося. Вона так, наче би не хотіла пройти попри мене...

Прохожі відповідали на його поздоровлення і самі поздоровляли його, та се було якось не так, як бувало звичайно. Не годен був сказати, чому не так, та йому бачилось, що нині не було так тепло, як бувало звичайно.

Бадирчиха, котра Луки не любила, і ніколи перша не забалакала до нього, тепер проти свого звичаю станула перед його хатою, перша поздоровила і спитала:

— Що коло вас чувати? Добре, весело вам?

— Спасибі за прихильне слово, — воркнув, не виймаючи люльки з уст. — Чомуж би мені тепер мало бути зле, або сумно? Бокуниха не питала так.

Хату минула також Гуйтишева, кивнувши до Станька головою. Одною рукою тримала одну дитину, другою другу. Попереду ішло двоє старших. Старший хлопчина відвернувся до мами і, показуючи хату Станька, сказав:

— Аво, мамо, там сидить тато Антона!

— Будеш ти тихо! — гримнула мама на хлопця.

Хлопцеві, що вже розмахнувся, годі було мовчати. Він гукнув у сторону хати:

— Антона запруть!

Крикнувши так, сховався за маму.

Старого розсердило се. Виймив з рота люльку і крикнув до баби:

— Тьфу! Такі слова в устах дитини. Ти могла би свої діти ліпше виховувати.

— Кождий нехай пильнує свої діти і ліпше виховує їх, — відгризлася.

Синок, осмілений відповіддю мами, став дертися на ціле горло:

— Так, так, запруть, запруть, Антона.

Баба здітьми вже скрутила в бічну вуличку, а дітвак ще гукнув пару разів.

— Чи я добре чув? — спитав старий сам себе, кладучи люльку на лавці. — Він сказав, що запруть Антона. Дурний! Та за що? Що такий чесний парубок міг би зробити, щоб його аж заперли?... Таж то мій син!

Старий знов став шию витягати в сторону моста, чи не надіде почтовий візок, а на візку його Антін. Неначе боявся, що в дорозі синові може статися якесь нещастя.

Надійшов парох, за ним ішов учитель і якийсь його приятель, що приїхав до нього. Лука поклонився парохові. Парох відклонився і каже з повагою:

— Пильно молитися, до церкви пильно ходити, щоб Господь Бог знов став ласкавий.

Сказав і пішов далі. Учитель зупинився коло Станька, поклав руку на його рамя і каже:

— Так дуже не беріть собі цього до серця. Він лиш на хвилю забувся. Антін не лихий хлопець. Він ще вернеться на правий шлях.

Старого неначе би хто довбнею по голові вдарив. Він захарчів горлом:

— Що зним? Не знаю, чого люди хочуть від мене і від нього!

Учитель хотів щось сказати, та лікар потягнув його за собою, кажучи:

— Лиши його самого! Так буде ліпше для нього.

Оба пішли далі. Старого напав якийсь жах.

Щось сталося, щось сталося! — шепнув.

Лишив люльку на лавці і непевним кроком пустився в сторону почти. Дорога під його ногами неначе плила як ріка, поруче моста западалося. доми кивалися.

Стоїть гурток людей. Стовпилися коло громадського поліцая, котрий вигукує:

— Гроші осліпили його! Шкода хлопця! Він не лихий, ні, бо був би зробив се штудерніше, хитріше. А він почтовий мішочок із срібними ґульденами сховав там, де лиш хап рукою і вже знайшов! До сінника в ліжку сховав.

— Я не вірю, щоб Антін зробив се, — замітив якийсь господар. — А може хто за ним криється? З власної охоти сей хлопець не зробив сего.

Лука притис руку до серця і спитав одного:

(Дальше буде).

Жіноча точність.

— Алеж, Петре, як ти міг прийти н е г о л е н и й на рандку?

— Моя кохана, даю тобі слово чести, що я на умовлену годину прийшов був свіжо виголений.

(7)

ПРОТОКОЛ З XIX. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЩО ВІДБУЛАСЬ У ВАШИНГТОН, Д. К., В ДНЯХ 10—15 ТРАВНЯ 1937 РОКУ

Дальше, поза тою проблемою (для кого мається головно видавати Ukrainian Weekly?) ми теж мусіли застановитися на самім початку над таким питанням: Які мають бути головні цілі нашого тижневика англійською мовою?

Тут справа трохи вже лекша, коли візьмемо під увагу, що перша ціль якогонебудь часопису чи журналу є задоволити головні вимоги своїх читачів, і дальше, що ті вимоги у випадку нашої українсько-американської молоді, з огляду на її походження і сучасне положення, є досить ясні. Тому ми постановили собі, що Ukrainian Weekly має основно опиратися на отсих головних цілях:

1) Освідомити нашу молодь про її українське походження, як теж про справи, злучені з тим походженням; 2) дати змогу тій молоді краще пізнати себе і закріпити ті звязки спільного походження, які лучать її; 3) помогти тій молоді витворити своє власне спільне громадське життя, таке, яке найкраще буде відповідати вимогам цеї молоді, яке поможе тій молоді поступати в американськім життю і яке буде плекати тут в Америці кращі признаки українського життя, культури і традиції та буде творити з тої молоді таку могучу силу, яка моглаб активно помогти українському народові визволитися з чужого ярма та створити вільну і незалежну українську державу на українських землях.

З тих усіх цілей одна з найважніших є та, котра опирається на справу освідомлення нашого молодого україського американця про його українське походження, про так зване Ukrainian background. Це освідомлення є дуже важне не лише тому, що воно може евентуально помогти українському народові добути свою вільну і незалежну державу, але воно також важне з боку американського горожанства. Вже багато разів доказано, наприклад, що та молодь, яка не має знання про своє походження, яка пробує відірватися і забути те своє походження, звичайно не є добрими і корисними американцями, бо вона дуже часто терпить цілковите психічне розбиття, жиє нещасливо, а й часом трагічно. Але коли та молодь знає про край своїх родичів і предків, про їхнє життя культурне, про їхні здобутки на полі науки, то вона тоді дуже рідко почувається нещасливою, другорядною, меншевартною в порівнянні з тою молоддю, яка зачисляє себе до правдивої американської молоді. Ось те все відноситься до нашої українсько-американської молоді. І ось власне з тих усіх причин Ukrainian Weekly все старається передати нашій, тут родженій і вихованій молоді знання про її Ukrainian background, щоб вона, пізнавши це, тішилася, що походить зо старого культурного роду, роду, що вже раз сповнив в історії велику культурну місію та ще й тепер боронить ідеалів свободи і рівности в боротьбі з Советами, поляками й іншими окупантами українських земель.

Але поза такий чисто інформаційний характер ми також старались надати Ukrainian Weekly і розяснюльний та дорадливий характер в багатьох інших справах. А одна з найпекучіших справ є орієнтація нашого українського американця супроти його українського походження та американського окруження. І яка то трудна проблема виринає перед ним тут! Ось, наприклад, вдома, в українській церкві, в українській школі, в товаристві і в хорі цей юнак є під українськими впливами, які є надзвичайно сильні, тому, що вони відгороджені від старого краю лиш одним поколінням. А тепер, з другого боку, себто з чисто американського боку, цей наш юнак є теж під іще сильнішим американським впливом. І між тими обома впливами виринає в душі цього юнака часом дуже завзята боротьба, яка часто розбиває його психічно, так, що він не певний, що має робити, якому впливові піддатися, або яким способом має погодитися з ними обома так, щоб його життя було гармонійне, щоб мало якусь ясну і високу ціль, до якої він міг би прямувати. Ця проблема є дійсно надзвичайно важна і над нею майже кожний з нашого молодшого покоління застановляється, хоч часто і несвідомо. З нашого боку ми все стараємося через Ukrainian Weekly висвітлити ту проблему, вияснити, як молодші покоління інших народностей тут в Америці пробували і пробують винайти вихід з неї. І такими способами ми пробували винайти вихід з неї, і такими способами ми стараємося помогти нашій молоді орієнтуватись у такій важній справі і витворити таке своє життя, яке моглоб бути повне, позитивне і творче.

Поза ті і подібні справи, які торкаються душі і психічної структури нашої молоді, ми також мусіли помогти тій молоді в її організуванню, в першу чергу, зрозуміло, в рядах нашого Українського Народного Союзу, а далі в її власних організаціях, як, наприклад, Ліга Української Молоді Північної Америки. Ми теж стараємося доказувати тій молоді, як то тяжко терпить наш нарід через ріжні політичні і релігійні тертя, і також остерігали ту молодь, щоб не попала у те саме. Наше становище тут було загально-українське, таке, яке, на нашу думку, найкраще відповідає тут в Америці, коли беремо під увагу факт, що наші зусилля є найбільше звернені на те, щоб здержати асиміляцію нашої молоді.

Ми теж проповідували тій молоді посвяту для високих ідеалів, як українських так і американських. Таксамо ми пропагували етику поведення, як повинен наш юнак поводитися на честь його українського походження й американського горожанства. А особливо ми остерігали нашу молодь перед тими елементами в нашім житті, які свідомо чи несвідомо стараються анархізувати те життя і зводять його на роздорожжя; елементи, яких характеризує демагогія, така, що апелює до найнижчих інстиктів що буцімто представляють себе ідеальними, а на ділі кплять із того, що є дійсно дороге і святе для порядних людей. Тому ми радили нашій молоді добре прислухуватися до слів таких елементів і судити їх по їхніх ділах і розумі. А тоді виробиться між молодою генерацією правдивий критичний змисл; тоді не буде місця між нами для невідповідальних елементів, які до осягнення своїх особистих цілей видають, наприклад, так звані газети, які містять у собі очорнювання характеру і дикі атаки, звернені на тих, що занимають відповідальні становища в нашім суспільнім житті.

Ось бачите, шановні делегати, з тих кількох прикладів, котрі я вам передав, які то ріжнородні і складні ті справи, що їх мусимо трактувати на чотирьох скромних сторінках нашого Ukrainian Weekly. Можливо, що дехто з вас мало звертав уваги на них і тому не міг зрозуміти їхньої ролі в житті нашої українсько-американської молоді. Але підім між свідомішу частину нашої молоді, розпитаймо її про ті справи, а переконаємося самі, що те все, що я говорю, це щира правда.

А тепер щодо нашої власної праці при тім всім. Отже та праця була дійсно надзвичайно трудна, і то з ріжних причин, як природніх так і неприродніх. І коли ми говоримо про те, що то значить видавати Ukrainian Weekly, то цілком на місці є теж зясувати ті ріжні перешкоди, які нам утруднюють працю на полі нашої молоді. Тимбільше тому, що ви будете мати краще поняття про них і, можливо, поможете нам хоч деякі з них усунути і побороти.

Берім перше одну з найголовніших природніх перешкод, яка утруднює нам працю при Ukrainian Weekly. А це є, що нема деінде тут в Америці такої публікації, якаб старалася передати на своїх сторінках те все, що ми передаємо, і за якою моглиб ми слідити і може дещо і навчитися для власної нашої користи. Але нема ані одної такої. Наш Ukrainian Weekly "is in a class by itself." Ми знаємо, що деякі інші народности тут в Америці також видають англійські додатки до своїх рідномовних часописів. Але ті додатки мало що варті, хоч по більшій части вони коштують багато більше ніж наш Ukrainian Weekly.

Був час, наприклад, що жиди видавали для своеї молоді спеціяльний орґан по анґлійськи, і в тій цілі вони наняли кількох з найкращих американських письменників, як, наприклад, славного Теодора Драйзера. Це одно коштувало їх багато тисяч долярів. Але по короткім часі цей орґан для жидівсько-американської молоді впав. А наш, навпаки, втримався не лише майже чотири роки, але з боку популярности став нині ще на кращий рівень ніж колинебудь передтим. На те можуть бути ріжні причини. Можливо одна з головніших з них є та, що ми взялися видавати Ukrainian Weekly цілком природнім способом; що ми видавали його цілковито своїми силами; що ми взялися до нього з великою посвятою, не зважаючи на труд, брак засобів і фондів. А що дальше, ми старалися передати нашій молоді те, чого їй найбільше потрібно; те, чого вона сама вимагає від нас. І можливо з тих причин такі англійські додатки часописів інших народностей в Америці ані не рівняються з нашим Ukrainian Weekly. Це не є самохвальба, але факт, який потверджують самі американці, а спеціяльно ті, що інтересуються такими справами. Ось, наприклад, д-р Колман з Колюмбійського університету, знавець особливо в справах словянських народів, кілька разів заявив публично, що наш Ukrainian Weekly є найкращий орган свого роду між усіма подібними, що їх видають інші національні ґрупи. Його слова набирають більшої ваги, коли ми застановимося над фактом, що той д-р Колман є великим приятелем поляків, що він пару тижнів тому дістав медалю від польського уряду за свої студії в польськім письменстві, і що він сам дописує до англійської рубрики одної польської газети тут в Америці Такі самі признання маємо від інших американців, як, наприклад, від одної з головних урядниць Y.W.C.A. Таксамо грудневе число мин. року "The Women's Press" помістило похвалу Ukrainian Weekly, що написала Mary Chase Cole, голова International Institute у Ню Йорку, де зазначено, що "Ukrainian Weekly is a newspaper which is very articulate on adjustment problems of the second generation." Як бачимо, Ukrainian Weekly доходить до багатьох американців, шкіл і університетів та інформує їх про українськду справу і про наші проблеми тут в Америці, і вони за це засилають нам подяку. Але власне та одна причина, що я перше згадав, брак подібних часописів, з котрих ми моглиб хоч трошки скористати, так дуже утруднює нашу роботу. Але ми всетаки йдемо вперед, відповідно до наших власних вимог і нашої власної практики. Ми є дійсно піонірами, і можливо, що вкінці ми будемо могти витворити з нашого Ukrainian Weekly щось таке, що може заняти почесне місце на полі американського журналізму, а, можливо, і літератури.

А як наша молодь приймає Ukrainian Weekly, які користи вона мала, я тут не буду розводитися, бо не лише я, але ми всі є суддями над тим. Лише спитаймо себе: Чи ті з наших знайомих молодих людей, які часто читають Ukrainian Weekly, чи вони нині мають краще поняття про український нарід ніж 3½ року тому? Чи вони краще пізнали себе тут в Америці, як теж свої проблеми, думки й ідеали? Запитайтеся їх про це, а тоді будете знати, чи Ukrainian Weekly заслужився для них і для української справи, чи ні. Але памятаймо запитатися тих, котрі регулярно і пильно читали цей Ukrainian Weekly.

А тепер, маючи дальше на думці те, що то значить видавати Ukrainian Weekly, гляньмо коротенько на деякі з тих неприродніх причин, які є великою перешкодою до видавання нами Ukrainian Weekly в такій формі, в якій він міг би і повинен би виходити.

На самім початку хочу підкреслити, що хоч справа, про котру я буду говорити, стоїть багато краще в нас, себто в У. Н. Союзі і „Свободі", ніж денебудь інде тут в Америці, то всеж таки сумним фактом є, що наша праця при Ukrainian Weekly чи „Свободі" є надзвичайно трудна, просто з тої неприродньої причини, що в нас у редакції бракує тих звичайних, і навіть примітивних засобів, без яких якийнебудь порядний часопис не може обійтися.

Я тут можу навести багато прикладів, але обмежусь тільки до кількох. Берім під увагу нашу бібліотеку в нашій редакції. Як ми добре знаємо, бібліотека для редактора, як і для якогонебудь іншого професійного робітника, є майже тимсамим, що прилади і дерево для теслі. І хоч у нашій редакції є бібліотека, котра безперечно краща від бібліотек інших наших газет, то факт є фактом, що в порівнянню з американськими мірилами те, що ми маємо, не є ніяка бібліотека.

А тепер — чому, запитаєтесь, ми маємо мірити нашу бібліотеку американською мірою? Власне тому, що ми тут в Америці маємо робити так, як роблять американці. When in Rome do as the Romans do! І відповідно до такого рівня ми не маємо бібліотеки. А дальше, ми навіть не маємо зібраних або хочби й поодиноких творів наших найбільших письменників. Це вже дійсно скандал. Ані в нас нема модерної Encyclopaedia Brittanica, без якої ніяка редакція не може обійтись.

З того всього виходить, що ми мусимо багато часу витрачувати на шукання того матеріялу, який порядна бібліотека зараз би нам дала. З нас всіх у редакції можливо найбільше терплю я, коли брати під увагу, що я мушу перекладати нашу літературу англійською мовою, писати про наших великих людей, про ріжні звичаї в Україні і т. п. До того всього треба доброї української бібліотеки, а ми її не маємо! А чому? У великій мірі тому, що наші члени не розуміють, або не хочуть розуміти, наших потреб, або, як розуміють, то не хочеться їм постаратись, щоб ті потреби були задоволені.

Суть майже всіх наших потреб лежить у двох словах: брак фондів. Через брак фондів ми не лише не маємо доброї бібліотеки, але також ми не можемо видавати Ukrainian Weekly у такій формі, в якій він повинен виходити. Ось якби то було гарно і корисно, коли ми могли би містити в Ukrainian Weekly ілюстрації, що представляють українське життя в старім краю, релігійні і національні свята, ріжні звичаї, домашнє життя, празники, гаїлки; або чудову українську природу чи то на степах чи в горах; або славні наші міста і села. Як лекше нашій тут родженій і вихованій тут молоді булоб краще пізнати і полюбити край своїх батьків, і якби таким способом вона більше могла прислужитись українській ідеї! Але до цього часу це було неможливе, бо нема грошей на те. І також нема фондів для ілюстрацій з життя нашої молоді тут в Америці. І нема тих кількох долярів заплатити тим нашим молодим людям, які виявляють певного роду талант до письменства і які дописували до Ukrainian Weekly довший час, а тепер упоминаються, щоб хоч трошки їм заплатити за їх працю і труд. І нема що так дуже дивуватися, що вони того вимагають. Аджеж їх так американське життя привчило. Такі є американські мірила, і ми мусимо починати з ними числитись. А ще до того є й інша справа, про яку згадує, наприклад, одна дописувачка до Ukrainian Weekly, що виявляє досить гарний талант. Вона пише: „Я радо хочу працювати для українського народу, наскільки зможу, **але я й жити хочу!"**

І власне те все є дуже важне, і ми мусимо рахуватися з ним. Бо як ми махнемо рукою на те все, то тим чином відкинемо від нас багато з найздібнішої і найкращої молоді. Памятаймо, що тут з молодими силами не можемо поводитися такими способами, як ми часто поводимося з нашими старшими редакторами, провідниками і т. д., а власне тому, що ті молоді призвичаєні до американських мірил; і то певне, що вони не будуть такі терплячі, як старші, але підуть собі до американських установ, де умови праці і платні багато кращі ніж у своїх рідних українських установах. А піти від нас до інших — для них не буде дуже трудно, бо як при Ukrainian Weekly так і при американських газетах чи журналах одна й та сама мова. Вже хочби з тої одної причини вони не позволять себе покривдити своїм людям, як то часто буває з нашими старшими умовими робітниками. Розуміється, ми можемо махнути рукою на таких молодих і сказати: хай ідуть собі від нас! Але памятаймо це, що коли вони підуть, то ми багато стратимо, бо багато з них не лише талановиті, але й ідейні, захоплені українською справою, і вони можуть багато прислужитися цій справі. Але памятаймо, вони мусять жити. Отож притримаймо їх при собі і при нашій справі. Кошт цього є справді малий.

Загально кажучи, закінчую оті свої завваги так: Умовини праці, які панують у нашій редакції, можливо були необхідні і відповідні в початкових роках нашого життя тут в Америці — в піонірських часах; але ми з тих часів уже давно вийшли і ті умовини є цілком перестарілі. Ми жиємо в Америці і мусимо числитися з тим фактом. Вже час, щоб ми пішли за порадою самого нашого президента Рузвелта, а це, щоб ми вийшли з "horse and buggy days." Вже би час, щоб ми пристосували наше життя до американського рівня, щоб ми зрозуміли, що довго не можемо діставати "something for nothing," і що, можливо, скоро прийде той час, коли те, що ми призвичаєні діставати майже за ніщо, буде варте — ніщо! Коли ми дальше хочемо видавати тижневик по англійськи для нашої молоді, коли ми бажаємо, щоб він був більший, цікавіший і вартніший, як для нас так і для інших, то не жалуймо трохи гроша на таку ціль, але старайммося роздобути фонди для неї.

Я певний, що мій апель не піде на дармо, як і те все, що я розповів. Цього я певний, бо я знаю, що коли приходить пекуча справа, тоді наш український ідеал і посвята для української справи виринають усе на верх, і ми тоді не щадимо ані труду, ані грошей на те, щоб наша справа й ідея пішли вперед і щоб наше українське імя тут в Америці видвигнулося ще вище і тим чином помогло нам, українцям, не лише тут в Америці, але і в старім краю.

Голова конвенції проф. Герман покликав з черги до звіту головну контрольну комісію У. Н. Союзу. В імені комісії здав звіт її голова, адв. Омар Малицький.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗУ.

Члени головної контрольної комісії, вибрані на XVIII головній конвенції У. Н. Союзу, уконституувалися так: адв. О. Е. Малицький, голова; Дмитро Капітула і Антін Пашук, члени.

Контрольна комісія за час від останньої головної конвенції перевела 8 разів, себто що 6 місяців, контролю майна і діяльности У. Н. Союзу та брала участь у чотирьох річних засіданнях головного уряду і в кількох засіданнях екзекутиви, які відбувалися в часі засідання контрольної комісії.

Дня 4-го листопаду 1933 року головна контрольна комісія відбула спеціяльне засідання в канцелярії У. Н. С., на котрім порішено розвязати 14 відділ У. Н. С. в місті Ню Йорку. Повний протокол і присуд того засідання був у своїм часі проголошений у нашім органі, „Свободі", з 20-го листопаду 1933 року.

Звіти з кожночасної контролі були також проголошувані в „Свободі", а таксамо здавалося звіт на кожнім річнім засіданню головного уряду.

ЗВІТ РЕКОРДОВИЙ.

Стан членів за останні чотири роки представляється так:

В році 1933	старших 20,702,	дітей 9,612,	разом	30,314
„ 1934	„ 20,974,	„ 9,273,	„	30,247
„ 1935	„ 20,983,	„ 8,608,	„	29,591
„ 1936	„ 21,919,	„ 8,416,	„	30,335

В 1932 році, себто перед останньою конвенцією, членів в У. Н. Союзі було: повнолітніх 19,831, дітей 12,015, разом 31,846.

З цього виходить, що за останніх 4 роки У. Н. Союз мав убуток на 1,511 членів. Головна конвенція мусить знайти спосіб, як цей убуток чи втрату членів направити.

ЗВІТ ФІНАНСОВИЙ У. Н. СОЮЗУ.

Рік	ПРИХІД:	РОЗХІД:
1933	$ 674,219.13	$ 733,149.81
„ 1934	1,350,528.91	1,391,277.97
„ 1935	2,144,527.15	2,047.487.77
„ 1936	2,278,962.67	2,351.302.81
Разом	$6,448,237.86	$6,523,218.36

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з днем 31-го грудня 1932 року виносила	$ 355,930.03
Прихід за 4 роки	6,448,237.86
Разом	$6,804,167.89
Розхід за 4 роки	6,523,218.36
Готівка з кінцем грудня 1936 року	$ 280,949.53

БІЛЯНС.

Стан чинний:		Стан довжний:	
Готівка	$ 280,949.53	Фонд посмертний нових родів	$3,324,991.06
Морґеджі	1,129,925.42	Фонд посмертний старої системи	68,915.30
Бонди	1,101,439.83	Фонд резервовий	13,329.84
Реальність	1,097,437.24	Фонд запомоговий	79,525.25
Позичка членам	480,534.00	Фонд адміністраційней	125,324.38
		Фонд народній	4,658.27
		Фонд ковенційний	40,948.30
		Фонд непередбачених цілей (contingent)	225,995.25
		Фонд сирітський	206.598.37
Разом	$4,090,286.02	Разом	$4,090,286.02

Загальний маеток У. Н. Союзу з кінцем грудня 1936 року	$4,090.286.02
Маеток У. Н. Союзу з кінцем грудня 1932 р.	2,941,338.92
Чистий приріст маетку за чотири роки	$1,148,947.10

Молодечий Департамент.

Рік	ПРИХІД:	РОЗХІД:
1933	$ 58,052.93	$ 52,197.17
„ 1934	70,033.21	84.805.91
„ 1935	131,274.48	132,297.58
„ 1936	105,764.56	109,560.30
Разом	$365,125.18	$378,860.96

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з днем 31. грудня 1932 р.	$ 72,721.46
Прихід за 4 роки	365,125.18
Разом	$437,846.64
Розхід за 4 роки	378,860.96
Готівка з кінцем грудня 1936 р.	$ 58,985.68

БІЛЯНС.

Стан чинний:		Стан довжний:	
Готівка	$ 58,985.68	Фонд посмертний	$293,123.0
Морґеджі	173,514.08	Фонд адміністраційний	105,896.8
Бонди й акції	109,765.26		
Реальність	56,650.92		
Позичка членам	104.00		
Разом	$399,019.94	Разом	$399,019.94

Загальний маеток Молодечого Департаменту з кінцем грудня 1936 року	$399,019.94
Маеток Молод. Департ. з початком січня 1933 р.	314,866.96
Приріст за чотири роки	$ 84,152.98

ЗВІТ ДРУКАРНІ И АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ".

Рік	ПРИХІД:	РОЗХІД:
1933	$ 65,624.73	$ 69,161.81
„ 1934	72,448.00	68,018.09
„ 1935	71,862.32	68,731.36
„ 1936	76,729.25	71,170.30
Разом	$286,664.30	$277,081.56

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з кінцем грудня 1932 р.	$ 10,928.28
Прихід за 4 останні роки (від січня 1933 до грудня 1936 р.)	286,664.30
Разом	$297,592.58
Розхід за 4 останні роки	277,081.56
Готівка з кінцем грудня 1936 р.	$20,511.02

БІЛЯНС ДРУКАРНІ З ДНЕМ 31. ГРУДНЯ 1936 Р.

Стан чинний:

Готівка	$20,511,02
Машинерія й інвентар друкарні	11,910.16
Книгарня	16,066.19
Друки і засіб друкарських матеріялів	1,000.00
Депозит у ґазовій компанії	50.00
Разом	49,537.37
Чистий маеток „Свободи" з кінцем грудня 1936 р.	$49,537.37
Маеток „Свободи" з початком січня 1933 р.	46,603.04
Приріст маетку „Свободи" за останні 4 роки	$2,934.33

Згідно з банковими книжечками і банковими в иказами готівка знаходиться в банках, котрі подаємо в цьому звіті. Банк, зазначений зіркою, це банк замо рожений.

Готівка У. Н. Союзу, старих і нових родів обезпечення, знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва фонду	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Orphan's Fd.	$ 6,375.13	$ 6,375.13
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Adm. Fd.	14,427.20	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adm. Fd.	13,994.50	28,421.70
First National Bank	Jersey City, N. J.	656	Sav. Dept.	Indg. Fd.	15,488.36	
First National Bank	Jersey City, N. J.		Real Estate Dept.		11,959.03	27,447.39
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.	16,955	Sav. Dept.	Mort. Fd.	797.95	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	27,511.11	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acct.		16,150.58	44,459.64
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mort. Fd.	7,189.40	7,189.40
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.	8,209	Sav. Dept.	Reserve Fd.	4,678.56	
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	40,306.58	44,985.14
Linden Trust Co.	Linden, N. J.		Check Acc't	Mort. & Res. Fd.	2,631.19	2,631,19
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	11,342.57	11,342.57
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	17,257.06	17,257.06
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	4,095.83	4,095.83
Central Home Trust Co.	Elizabeth, N. J.	5,899	Sav. Dept.	Mort. Fd.	6,679.88	6,679.88
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	National Fd.	4,091.83	4,091.83
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	1,969.64	1,969.64
* N. J. National Bank & Trust Co.	Newark, N. J.	19,297	Sav. Dept.	Adm. Fd.	2,725.77	2,725.77
Howard Sav. Institution	Newark, N. J.	547638	Sav. Dept.	Conven. Fd.	3,007.38	3,007.38
Integrity Trust Co.	Philadelphia, Pa.	32502	Sav. Dept.	Mort. Fd.	11,413.23	11,413.23
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	30,344.23	30,344.23
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Adm. Fd.	13,619.47	
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Indegent Fd.	9,058.67	22,678.14
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Orphan's Fd.	3,834.38	3,834.38
				Total	$280,949.53	$280,949.53

Готівка Молодечого Департаменту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва фонду	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	$ 6,500.32	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	911.87	$ 7,412.19
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	26,891.68	26,891.68
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	5,972.31	5,972.31
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,844.86	
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	5,714.27	9,559.13
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	9,150.37	9,150.37
				Total	$58,985.68	$58,985.68

Готівка Сиротинця-Захисту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.	20,360	Sav. Dept.	$1,144.27	$1,144.27
U. S. Saving Bank of Newark, N. J.	Newark, N. J.	140.488	Sav. Dept.	6,260.92	6,260.92
			Total	$7,405.19	$7,405.-9

Фонд ім. С. Ядловського ульокований:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	5,279	Sav. Dept.	$2,469.81	$2,469.81

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ ПРИБУТКУ ВСЬОГО МАЄТКУ ЗА ОСТАННІ 4 РОКИ.

У. Н. Союз	$1,148,947,10
Молодечий Департамент	84,152.98
Друкарня „Свободи"	2,934.33
Разом	$1,236,034.41

Впродовж чотирьох років фінанси У. Н. Союзу постійно зростали. Загальний приріст маєтку виказує суму $1,236,034.41.

ЗВІТ ЗАХИСТУ-СИРОТИНЦЯ У. Н. СОЮЗУ:

Рік 1933 прихід з процестів	$ 821.67
„ 1934 „ „	706.48
„ 1935 „ „	177.43
„ 1936 „ „ і заробок на бондах	1,843.94
Разом	$3,549.52

ЗІСТАВЛЕННЯ.

З днем 31. грудня 1932 р. цей фонд виносив	$50,552.47
Прихід за 4 роки	3,549.52
Разом	$54,101.99
Страта 1935 р. в Стейт Бенк, Лінден, Н. Дж.	21,071.80
	$33,030.19

БІЛЯНС.

Готівка 31 грудня 1936	$ 7,405.19
Бонди	25,625.00
	$33,030.19

ЗВІТ ФОНДУ БЛ. П. С. ЯДЛОВСЬКОГО.

Рік 1933 прихід з процентів	$73.42
„ 1934 „ „	69.97
„ 1935 „ „	60.00
„ 1936 „ „	24.45
Разом	$227.84

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Цей фонд 31. грудня 1932 р. виносив	$2,241.97
Прихід за 4 роки	227.84
Разом готівки 31. грудня 1936 р.	$2,469.81

ЗАКІНЧЕННЯ.

Головна контрольна комісія впродовж чотирьох років у своїх звітах висказувала, що господарка в У. Н. Союзі була взірцева та що діловодство було совісно проваджене, і тепер це стверджує.

Реальности, перебрані Союзом, знаходяться в якнайліпшім стані і приносять відповідні чинші.

Закінчуючи своє звідомлення, головна контрольна комісія бажає 19 головній конвенції успіху для добра і дальшого розвою У. Н. Союзу.

ЗА ГОЛОВНУ КОНТР. КОМІСІЮ У. Н. СОЮЗУ:

О. Е. Малицький Дмитро Капітула Антін Пашук

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА О. Е. МАЛИЦЬКОГО

з його діяльности як головного урядника У. Н. Союзу.

Світла конвенціє:

Я вже здав звіт як голова головної контрольної комісії. Цей звіт був вислідом праці всіх трьох членів цеї комісії. Та, маючи на увазі, що крім провірювання майна й діловодства У. Н. Союзу я виконував також інші обовязки, то власне тепер я здам короткий звіт з моєї загальної діяльности як головного урядника У. Н. Союзу.

У вересні 1933 р. був я в Шікаґо на Світовій Виставі, де я брав участь у ріжних українських зібраннях та зїздах, виступаючи на них в імені У. Н. Союзу. На тих зїздах я старався при кожній нагоді підносити заслуги нашої орґанізації в національно народній праці.

В тому самому місяці полагодив я, на припоручення заступниці головного предсідника п. Розоміло, справу спадку по бл. п. Карась, členиці від. 112.

В жовтні прислано до мене, як голови контрольної комісії, апеляцію в справі розвязання від. 14 У. Н. Союзу головним екзекутивним комітетом. Переконавшися, що цеї справи не можливо полагодити листуванням, зарядив я окреме засідання контрольної комісії на день 4 листопаду. На тім засіданні контрольна комісія одобрила рішення екзекутиви У. Н. Союзу щодо розвязання цього відділу. В тому самому місяці, на припоручення головної канцелярії У. Н. Союзу, я полагодив також справу суспендування від. 334 в Клівленд, О. Згадаю ще, що в листопаді зорґанізовано в Клівленді відділ з родженої тут молоді за моїм старанням, а також за старанням інших місцевих головних урядників. З кінцем грудня полагодив я справу спадку по бл. п. М. Полянськім у Йонґставн, О.

В 1934 році наш батько Союз заманіфестував своє 40-літнє існування відповідними ювилейними святами майже по всіх місцевостях, де тільки знаходилися Союзові відділи. І хоч цей ювилейний рік не приніс бажаного нами числа нових членів, то всетаки ті ювилейні свята принесли велику моральну користь не тільки нашому членству, але також нашому українському народові взагалі, бо вони спопуляризували перед американцями нашу пісню, культуру та нашу орґанізованість. Я вірю, що ця моральна користь принесе в будуччині орґанізації також матеріяльні користи, а саме, нових членів.

У вирі ювилейного руху приходилось мені сповняти почесний обовязок виступати з відповідними промовами на багатьох ювилейних святах. І так, я їздив і виступав з ювилейними промовами в таких місцевостях: Росфорд, Акрон, Йонґставн, Клівленд, Толідо й Лорейн, О. Будучи на ювилейних святах, я полагоджував також ріжні непорозуміння, що виринали нераз по відділах. Крім цього я використовував нагоду ювилейних свят на те, щоб заохочувати місцевих урядників і членів до основування молодечих відділів. І такі відділи повстали в Акрон і Толідо, О.

В травні 1935 р., на припоручення екзекутиви У. Н. Союзу, я був приявний на 25-літньому ювилею відділу 218 У. Н. Союзу в Кемпбел, О., а в червні я їздив до Акрон, О., де промовляв на пікніку молодечого відділу У. Н. Союзу. В серпні тогож року, на припоручення екзекутиви, я їздив до Аліквіпи, Па., де на місячних зборах від. 120 я полагодив непорозуміння, що існували між членами того відділу вже довший час.

У вересні 1936 р. я їздив до Лорейн, О., в справі бувшого секретаря від. 50 та в справі непорозумінь, що були повстали у тому відділі. В тому самому місяці я відвідав від. 251 в Клівленді та полагодив там справу неправильного суспендування одного з членів. Згідно з рішенням річного засідання головного уряду з лютого 1936 р., я робив усі можливі старання, щоб дістати на Клівленд відповідного орґанізатора, зокрема, молодого тут родженого чоловіка, який знав би, в який спосіб підійти до молоді та зєднати її в ряди У. Н. Союзу. І хоч я присвятив тим старанням багато часу, то всетаки мені не вдалось піднайти відповідної молодої людини для цеї праці. Вкінці я піднайшов орґанізатора, але зі старшого покоління, а саме п. В. Загаевича, який працював тоді в американській асекураційній компанії, а який взяв на себе обовязок працювати для У. Н. Союзу. Досі його праця принесла гарні успіхи, бо зорґанізував він упродовж кількох місяців коло 150 членів.

Упродовж тих чотирьох років я брав участь не тільки в Союзових імпрезах, ювилеях та зборах, але також у багатьох ріжних національних святах, зїздах та конвенціях. Я виступав з промовами на Листопадових Святах, був на зїздах Орґанізації Українських Професіоналістів, Орґанізації Державного Відродження України та Ліґи Української Американської Молоді. Будучи на таких зїздах чи святах, я завжди старався згадати про У. Н. Союз та вказати на його вагу в розбудові нашого всього орґанізаційного життя тут на іміґрації.

Я також діставав багато листовних запитів від членів і урядників у ріжних орґанізаційних справах і на ті ріжні запити я завжди давав відповідні інформації.

У всій моїй праці я знаходив завжди попертя та тісну кооперацію усіх головних урядників, і за те складаю їм щиру подяку, а світлій конвенції бажаю якнайкращого успіху.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА ДМИТРА КАПІТУЛИ.

Мій звіт, як головного контрольора У. Н. Союзу, є короткий, бо докладне звідомлення про стан майна й діловодства У. Н. Союзу здав голова контрольної комісії, О. Малицький, а тому мені нема потреби тесаме повторяти. Я у своєму звіті згадаю тільки про ту діяльність, яку я виконував як головний урядник У. Н. Союзу.

Як головний контрольор У. Н. Союзу я сповняв точно й совісно ті всі обовязки, які є приписані статутом для того уряду.

Як головний урядник У. Н. Союзу я був приявний на трьох річних засіданнях і на одному надзвичайному засіданні головного уряду й на тих засіданнях я брав живу участь у всіх дискусіях, які там велись.

Впродовж 1934 року я брав участь у ювилейних святах У. Н. Союзу з нагоди його 40-літнього існування та виступав на тих святах з відповідними промовами.

Дня 27 травня я говорив на ювилейному святі в МекЕду, Па., яке було влаштоване заходом злучених Союзових відділів, а саме: відділів 7 і 186 з МекЕду, й від. 85 з Гейзелтон, Па.

Дня 4 липня я брав участь у другому ювилейному святі в Шенандоа, Па., що було влаштоване заходами злучених відділів У. Н. Союзу з Шенандоа, Маганой Сити, Маганой Плейн, Сейнт Клер, Фреквіл і Сентралії, Па.

Дня 12 серпня я виголосив ювилейну промову на ювилейному святі в Вілкс Бері, Па., яке то свято були уладили злучені Союзові відділи з Вілкс Бері, Плейнс, Нантикок, Ґлен Лайон, Едвардсвіл, Бреслав, і Авока, Па.

На припоручення головного предсідника У. Н. С. полагоджував я ріжні орґанізаційні справи в наступних відділах: Два рази їздив я на збори від. 382 в Фреквіл, Па., для полагодження непорозумінь. Дня 26 травня 1935 р. відвідав я від. 90 в Сентралії, Па., де пояснював членам нову реформу та справу переходу членів зі старого до нового роду обезпечення. Дня 24 листопаду й 22 грудня 1935 р. та 17 травня 1936 р. їздив я до Сімпсон, Па., де знаходиться від. 43 У. Н. Союзу, який довший час залягав з плаченням вкладок до каси У. Н. Союзу. Переконавшися, що вина за залеглий довг спадала на тодішніх відділових урядників, я полагодив ту справу так, як цього вимагало добро У. Н. Союзу.

Дня 28 червня 1936 року брав я участь і промовляв на орґанізаційних зборах, що відбулися в Маганой Плейн, Па. На тих зборах були приявні урядники 16 відділів У. Н. Союзу й на них обговорювано справу орґанізування нових членів.

Позатим давав я інформації в ріжних орґанізаційних справах тим урядникам та членам, які вдавалися до мене, а також листувався з урядниками й членами деяких відділів, як наприклад: 382, 43, 136, 365 і 90.

Як старий Союзовий ветеран я завжди дбав про розвій і зріст нашої орґанізації та використовував кожну нагоду на те, щоб сказати вірне й правдиве слово про У. Н. Союз, сказати, що це найбільша й найпевніша українська запомогова орґанізація в світі, якою вся наша іміґрація може тільки гордитись

Як головний контрольор У. Н. Союзу я роблю такі свої завваги:

Щоб ми могли зробити поступ в орґанізуванні нових молодих членів до У. Н. Союзу, то ця конвенція повинна перевести ухвалу в справі звільнення молодих тут роджених членів від оплати за „Свободу". Бо фактом є, що ця оплата стоїть на перешкоді приєднуванні молоді в ряди Союзу.

Маючи на увазі, що маєток У. Н. Союзу виносить тепер уже чотири і пів міліона долярів, то при контролі такого маєтку є далеко більше праці, як це колись було. Тому, на мою думку, булоб пожаданим доповнити контрольну комісію ще одним членом, так, щоб вона мала не три, але чотири члени.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА АНТОНА ПАШУКА.

Вп. пані і панове делеґати:

Отсей мій звіт є тільки про мою діяльність поза контролею і річними засіданнями в головній канцелярії. Повний звіт про свою діяльність контролювання маєтку орґанізації і про участь на річних засіданнях я читатиму окремо на конвенції.

Про свою діяльність поза контролею і річними засіданнями скажу, що я сповняв свій обовязок так, як кожний чесний член і члениця такі обовязки сповняє. Я не тільки полагоджував такі непорозуміння і такі справи, які були припоручені мені головною канцелярією, але полагоджував ріжні справи й без припоручення, якщо добро орґанізації цього вимагало.

Де я їздив, що говорив або кому що відписував, то думаю, що це без потреби подрібно описувати, тому, що майже кожний член знає і чув про мою роботу не тільки для добра нашої орґанізації, але взагалі для добра всього нашого громадянства в Америці. Одним словом, я сповняв свій обовязок чесно й совісно.

Крім повищого звіту, який був поміщений у книзі конвенційних звітів головного уряду, контрольор А. Пашук здає ще окремий особистий звіт, у якому подає в подробицях всі реальности, які У. Н. Союз перебрав на власність, зазначуючи при кожній реальности суму залеглих відсотків, незаплачених податків та кошти перебрання реальности. За те, що орґанізація не дістала залеглих відсотків при перебранню реальности, а також за те, що орґанізація заплатила залеглі податки на тих реальностях, контрольор А. Пашук винує головного предсідника й головного фінансового секретаря-касієра, закидаючи їм недбальство у виконуванні їх обовязків.

По розданні особистих листів делеґатам заступник голови конвенції, д-р А. Кібзей, на внесення делеґата 270 відділу, М. Косоноцького, поперте делеґатом 308 відділу, П. Івасишином, закрив пополудневі наради в годині 6:20 вечором.

Належить згадати, що підчас обідової перерви відбулася на сходах будинку міністерства скарбу спільна фотоґрафія всіх делеґатів XIX конвенції та членів головного уряду Украніського Народного Союзу.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ.

Голова конвенції, Г. Ґерман, відкрив ранішні наради в год. 9:05 та попросив заступника голови, Д. Братуся, передати делеґатам надіслані до них листи, що він і зробив. Опісля покликав конвенційного секретаря, С. Куропася, щоб він прочитав спис делеґатів та наспілі телеґрами й привіти XIX. конвенції. З визначніших осіб та орґанізацій прислали привіти: Український Народній Союз у Франції; Центральний Союз Українського Студенства (ЦЕЗУС) у Празі; Литовсько-Українське Товариство в Ковні; Українська еміґрація з Фінляндії; Провід Українських Націоналістів з краю; Хресний Батько „Свободи", Денис Пирч; Українська Студентська Громада в Загребі, а також наступні відділи У. Н. Союзу: 206, 223, 155 і 232.

Опісля секретар конвенції С. Куропась відчитав вчорашній протокол нарад. По відчитанні протоколу забирали голос над тим протоколом делеґати відділів: 67, 330, 214, 247, 52, 293, 25, 292, 271, 373, 125, 23, 8, 360, 385, 140, 106, 23 і 204. Дел. від. 25, О. Ревюк, є тої думки, що з протоколу треба викреслити всякі особисті осуди. Дел. від. 292, В. Дідик, ставить внесення, що не тільки з протоколу треба викреслити всякі особисті осуди, але також не можуть бути поміщені „всякі особисті звіти" контрольора чи іншого головного урядника, бо такі звіти тільки наносять шкоду орґанізації. Внесення дел. від. 292, поперте делеґатами від. 204, 238 і 25, перейшло з двома голосами проти.

Голова конвенції повідомляє, що В. Авраменко звернувся до президії конвенції, щоб відступити йому галю на четвер вечором на висвітлення фільми „Наталка Полтавка". Зогляду на те, що конвенційна галя буде занята в четвер на вечірню сесію конвенції, а в пятницю ввечір буде голосування, то галі неможливо відступити. Тоді дел. від. 23 ставить внесення, поперте дел. відділів 238, 379, 243, 301, щоб не дати галі. Це внесення перейшло одноголосно.

Опісля наступили звіти головних радних У Н. Союзу в такім порядку:

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО С. СЛОБОДЯНА.

Світла конвенціє!

Я здаю звіт зі своєї праці й діяльности з філядельфійської округи, в якій знаходиться 25 відділів У. Н. Союзу.

За останні чотири роки мого урядування як головного радного був я на одному надзвичайному засіданні і на трьох річних зборах головного уряду У. Н. Союзу. На кожних тих зборах я подавав докладне звідомлення з моєї праці, а тому тепер подаю тільки загальний короткий звіт.

По кожнім річнім засіданні я в порозумінню з головним контрольором А. Пашуком скликав збори відділових урядників філядельфійської округи. На таких зборах я здавав звіт з нарад головного уряду, інформував приявних відділових урядників про всі біжучі справи та загрівав їх до активної й витревалої праці в користь нам усім дорогої орґанізації, У. Н. Союзу. На одних таких окружних зборах був приявний головний предсідник М. Мурашко, який говорив та пояснював справу переходу членів зі старого до нового роду обезпечення, а знов на інших окружних зборах був головний рекордовий секретар Д. Галичин, який обговорював способи та подав інформації про те, в який спосіб маємо підходити до справи орґанізування нових членів до У. Н. Союзу. Стверджую тут, що такі окружні збори, які ми скликали у Філядельфії 8 разів, були корисні для орґанізації. Відділові урядники діставали пояснення в ріжних орґанізаційних справах та набирали більше охоти й запалу до праці.

З головної канцелярії я мав багато припоручень до полагодження, з яких наведу тут лиш кілька. У відділі 321 в Фініксвіл, Па., були між членами непорозуміння та сварки через особисті справи. На припоручення екзекутиви У. Н. Союзу я відвідав цей відділ та старався повести справу так, щоб у відділі запанувала згода. Опісля був я другий раз у тому самому відділі для полагодження непорозумінь, що були зайшли там через відділові вибори. Був я також два рази на зборах відділу 352 в Честер, Па., де я полагодив непорозуміння і перепровадив контролю книжок, а таксамо вибір урядників згідно зі статутом орґанізації.

На припоручення головного предсідника був я на зборах від. 229 та переконався, що уряд не був вибраний згідно зі статутом, а тому я був змушений уневажнити вибір двох урядників. Опісля вибрано в тому відділі новий уряд.

На припоручення гол. фін. секретаря-касієра полагодив я справу виплати посмертного по бл. п. Карпяку, членові від. 339. В тій справі був висланий до „Свободи" допис, в якім пороблено неоправдані й неузасаднені докори, отже я провірив ту справу та переконав жінку покійного, що тут не було ніякої причини на якісь жалі чи нарікання.

На припоручення гол. рек. секретаря був я на зборах від. 388 і там полагодив справу суспензи одного члена, яка то справа була вже в суді. На те саме припоручення полагодив я в мирний спосіб справу в відділі 156 в Честер, Па., де я перевів контролю книжок і відділового майна.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВІТЕР У ПОЛІ.

Ледви минуло пару тижнів від смерти найбільшого американського багача, Джана Д. Рокефелера, а вже про нього ніхто не згадує. А щодо ґазет, то треба хіба читати старі анґлійські ґазети, що звичайно спізняються з усякими вістками про Америку через віддаль, щоб знайти в них щось про Рокефелера.

В одній анґлійській ґазеті знаходжу згадку про Рокефелера в фейлетоні звісного анґлійського есеїста, Айвора Бравна, про зорі. Так, зорі. Чому, питається Бравн, люди не чуються малими в порівнянню з зорями, котрі так часто міліони разів більші від землі?

Тому, відповідає він собі самий, бо наука про зорі оперує такими великими числами, що людина зовсім не має поняття про цю величину. Тут Айвор Бравн додає замітне порівнання: „Що збуджує в чоловіку, а ще більше в жінці чоловіка, зависть супроти сусіда, то те, що сусід має сто долярів більше приходу. Що Рокефелер має двацять міліонів долярів більше на рік, це нас зовсім не непокоїть”.

І ВЕЛИКАН І КАРЛИК.

У звязку з тим пригадується книжка, котру кілька літ тому написав про Рокефелера відомий американський ґазетяр Вилйем Г. Ален.

Мала вона заголовок: Рокефелер: великан, карлик, символ.

Так і було сказано про Рокефелера, що він був і великан і карлик. Сказали потім критики, що Ален не дуже то вміє добре писати, але признали йому, що Рокефелер це справді з одного боку великан, з іншого карлик. Великан у бизнесі, карлик у своїй добродійній діяльності.

ЧИ ЦЕ ВАРТ?

Доносить „Ню Йорк Таймс”, що анґлійський пастор Жардін, котрий усупереч бажанню анґлійської церкви, до котрої він належить, давав шлюб князеві Віндзорові, себто бувшому анґлійському королеві, з подвійною розвідкою, панею Симпсон, вернувшися до парохії й виголосивши там одну проповідь, зрезиґнував зо свого становища. На запит, що він думає з собою робити, о. Жардін заявив, що покищо думає поїхати до Америки на 8-тижневу відчитову туру.

Подаючи цю вістку, „Ню Йорк Таймс” питається: Чи кілька-минутове знайомство з князем Віндзору дає лекторові досить матеріялу на 8-тижневу туру?

Це здивування „Ню Йорк Таймсу” можна спарувати із здивуванням „Манчестер Ґардіена” з вістки, що американський політик Ал Смит вибрався в подорож до Европи, зобовязавшися написати до одної ґазети про свої обсервації в пятьох статтях, по тисячу слів кожна, з тим, що ґазета має йому за це заплатити по тисячу долярів за статтю, або по долярові за кожне написане слово.

Отже ні „Манчестер Ґардіен” ні „Ню Йорк Таймс” не можуть тепер сказати, що ввесь розум по однім боці океану, а ввесь нерозум — по другім.

ІДЕАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ.

Ріжні московські ґазети подають тепер листи московських дітей, у котрих московські діти відгукуються з питомою їм ніжністю на останні події в Росії. Звісно, які події: на розправу Сталіна зо своїми ворогами.

Ніжні діти витають сталінівські розстріли з великим одушевленням.

Каже „Ню Йорк Таймс”: а нам кажуть, що це лиш у Німеччині й Італії виховують дітей до ненависти.

УЧЕНИК НАВЧАЄ ВЧИТЕЛЯ?

З Шанґгаю, в Китаю, доносять, що китайський диктатор, ґенерал Янґ Сен, перевищив у своїм ідеалізмі й Сталіна й Гітлєра й Мусолінія. Як справжній мілітарист, він виховує мілітарно передівсім свої власні діти.

Має він їх принаймні по одній дитині від кожної зо своїх 27 жінок. Разом має він їх 40. Ці діти він держить у спеціяльнім військовім таборі, де їх вправляють у військовій штуці, як тільки дитині мине 7 літ. Як батько приходить на відвідини до родини, його діти ввлаштовують йому військове приняття, маширують перед ним парадним маршем, тощо.

Китайські ґазети такі горді на свого ґенерала, що головна китайська ґазета радить Гітлерові й Мусолініеві йти слідами китайського ґенерала Янґа Сена.

ДЕЯКІ МАЛИ.

Американські ґазети писали про геройські просто зусилля спопуляризувати День Батька. Хотіли його зробити таким популярним, як День Матери.

Як минув День Батька, ґазети писали, що святкування Дня Батька було сорокате: мовляв, на кожних 6 батьків одному батькові дали відчути, що памятають про нього в його родині.

Багатьом батькам пригадали День Батька аж тоді, як члени родини стали перепрошувати його, що забули на День Батька.

НЕ ЗАБУЛИ.

Забули діти про День Батька, але не забули про нього купці.

У ґазетах виднілися преріжні оголошення товарів, які надавались би на дарунок для батька в День Батька. Одна нюйорська фірма помістила в ґазетах фотографію батька, котрому діти дають у дарунку краватки, але закрили йому руками очі, щоб він угадав, що йому дають.

Батько вгадав нарешті, що йому дають краватки. І додає батько: „Як краватки, то певно від фірми...”

Богдан Галайчук.

ОРҐАНІЗАЦІЯ ДИПЛЬОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ.

В дипльоматії орґанізація куди простіша, ніж уякійнебудь ділянці внутрішньої адміністрації.

Бо адміністрація має звичайно найменше по два роди урядів: 1. ступінь (староства, податкові уряди) та 2. ступінь (воєвідства, скарбові палати), крім того, кожний уряд і собі ділиться на відділи, на реферати й т. д.

А дипльоматія знає лише один рід урядів, а саме — дипльоматичну станицю (місію), яка ділиться на посольства й на амбасади, тай то між цими словами, крім назв, нема ніякої ріжниці.

І всередині посольство, чи амбасада дуже просто зорґанізовані: в кожній дипльоматичній станиці є один шеф (начальник), усі інші урядовці є його помічниками без якогось постійного приділу; вони, здебільша, не мають ніякого постійного, згори визначеного заняття (як начальники виділів, відділів, рефератів), а роблять лише те, що їм приділить шеф станиці.

Всі канцелярійні урядовці дипльоматичної станиці працюють у канцелярії під проводом старшого канцелярійного урядовця, або одного дипльомата.

Життя в нашому столітті стає щораз складніше, насуває до розвязки щораз більше питань і в самій державі, і в міждержавних взаєминах Дипльомат працює сам серед далекої чужини. У столицях менших держав посольство складається нераз лише з одним - одного дипльомата-посла, що деколи не має ні одного канцелярійного урядовця. Тимто він мусить сам визнаватися в цілій низці справ. З огляду на це від сучасного дипльомата вимагають глибокого та широкого знання, зокрема — знання в господарській ділянці.

Алеж чим держава більша, тим і справ більше. Ясно, що дипльомат не може визнаватись однаково добре в усіх справах; не можеж він бути живою, як кажуть — енцикльопедією, книгою знання. Тимто до більших дипльоматичних станиць приділюють за дорадників фахівців з ріжних ділянок. Такий фаховець зветься атташе. Бувають атташе військових, морських та летунських справ. Бувають ними старшини ґенерального штабу, що складають військовій владі звідомлення про місцеву армію, морську й повітряну. Шефові дипльоматичної станиці такі атташе властиво не підлягають. Крім них, бувають торговельні та фінансові атташе (часто радники), що займаються господарськими справами, далі — пресові, еміґраційні й інші атташе. Тих фахових атташе не слід сплутувати з атташе посольства (амбасади), що є найнижчим ступнем дипльомата.

Щодо самого шефа посольства, то він може мати титул амбасадора, посла або шарже д'афер. Звичайно шефом станиці є дипльомат, що має ступінь посла (1. чи 2. кляси) або амбасадора. Але що посли й амбасадори мусять відповідно до свого становища мати великі платні, то держава, щоб заощадити на видатках, назначує шефами деяких менших дипльоматичних станиць дипльоматів нижчих ступнів: радників, а то й секретарів посольства. Такий шеф дипльоматичної станиці, що не має ступня посла, чи амбасадора, зветься „шарже д'афер” (по французьки — „той, що йому доручено вести справи”).

Коли постійний шеф дипльоматичної станиці виїздить на деякий час, назначує найстаршого ступнем дипльомата з його станиці тимчасовим заступником, який тоді має титул „шарже д'афер ад інтерім” (тимчасовий шарже д'афер).

Між амбасадором, послом та шарже д'афер ніякої ступеневої ріжниці нема: вони мають такі самі права й такі самі обовязки. Лише на парадах амбасадори мають перевагу перед послами, а посли — перед шарже д'афер. Амбасадор уважається представником голови своєї держави при голові місцевої держави; посол — представником свого уряду при голові місцевої держави; шарже д'афер — представником свого уряду при місцевому уряді.

Так виглядають постійні дипльоматичні станиці, що мають завдання раз-у-раз підтримувати взаємини між двома державами. Крім того, на переговори, міжнародні конференції й т. д. уряди висилають окремі дипльоматичні місії (висланництва), які перестають існувати з хвилиною, коли виповнять своє завдання. Такі місії є під проводом дипльоматів, але у своєму складі вони мають фахівців до тих справ, якими займатиметься конференція, чи переговори.

На великі двірські паради (коронація, похорони монархів) висилають голови інших держав своїх окремих представників, що дістають на той час титул „надзвичайних амбасадорів”. Ніяких політичних завдань вони не виконують, а лише беруть участь у нарадах.

Так виглядає закордонне представництво незалежних і напів-незалежних держав, що їх інші держави визнали і що з ними наладнали звичайні взаємини. Українська держава 1918—20 рр. мала свої посольства в Німеччині, в Австрії, в Туреччині, в Болгарії та в тих державах, що повстали після розвалу Росії та Австрії.

Зате нова держава, заки її визнають, може мати лише тимчасові дипльоматичні місії. Україна мала їх у тих державах, що не визнали були її остаточно. Старі держави теж висилають до новоутворених тимчасових представників, що звуться комісарами, високими комісарами, шефами місій і т. ін. — („Життя і Знання”).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 4-го липня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Райс і Оклей ул. — Петро Сачавський, предс.; Михайло Сопків, кас.; Василь Пилипів, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, дн я4, липня, в годині 2-гій пополудні, в гали парохіяльній, 4950 Ст. Палайна вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Андрій Фоца, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 301, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 4. липня, в годині 1-шій пополудні, в сали парохіяльній, 1944 Вест Ірі вул. Обовязком кожного члена є прийти на збори. Буде звіт контрольної комісії та звіт з конвенції. На цих зборах будемо принимати нових членів, старших і дітей, до У. Н. Союзу. — Л. Кучер, предс.; В. Чипіль, кас.; Н. Николишин, секр.

На селі.

Міщух: Ти підгортаєш бульбу, хлопче?
Хлопець: Так.
Міщух: А що дістаєш за те?
Хлопець: Нічого. Я дістаю тільки тоді, коли не підгортаю.
Міщух: Так? А що?
Хлопець: Позавуха!

В школі.

Учителька: Чи ти знаєш, Михасю, що нам ще дає гуска крім мяса і яєць?

— Мм...

— Ну, подумай, що, наприклад, маєте у себе в ліжку?

— Блощиці, прошу пані!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Свято в память героїв.

Заходами Центрального Комітету Українських Національних Орґанізацій відбулося в нашій громаді дня 16. травня б. р. свято в память тих борців героїв нашого роду, що жертвували життя тільки тому, щоб тим чином прочистити Україні шлях до волі і державности.

Свято-концерт уладжено в Українськім Народнім Домі при співучасти поважного числа патріотичного громадянства.

Свято зачато піснею „Живи, Україно”, відспіваною гарно хором тов. „Боян”, під орудою п. М. Ядловського.

Предс. Центрального Комітету М. Ґалінович зясував кількома словами значіння свята, а потім заповідав точки концертової програми та представляв промовців.

Вступне слово виголосив гр. Іван Клок. Між іншим сказав: Ми зійшлись, щоб віддати належну шану і поклін нашим борцям і героям, що жертвували життя і спочили заранїя в могилах на землях України на те, щоб своєю кровю змити тавро рабства з українського народу та збудити приспаних і байдужних до боротьби за державне визволення України. І ще тому ми зібрались на святі героїв, щоб глянути на одну з найцінніших сторінок нашої історії, яка писана кровю найкращих синів і дочок нашої нації минулої і теперішньої доби.

Всі народи цінять і шанують своїх героїв, що не жаліли свого життя, але віддали його з найбільшою насолодою на жертвеннику батьківщини, щоб забезпечити державницьке життя нації. Ми, українці, під цю хвилину ще не державна нація. Тому тим більше повинні ми плекати тверде як кришталь хотіння стати державним народом в якнайкоротшому часі. Та щоб стати державним народом, треба запестати служити і коритись нашим ворогам та поборювати себе партійно, а треба обєднатись біля великої соборницько-націоналістичної ідеї, для якої наложили життям ось ті, котрих память ми нині святкуємо. А тоді певне наш нарід заживе вільним, свобідним, від нікого незалежним життям у своїй Українській Державі.

Хор тов. „Боян” виступав кількома наворотами зі стрілецькими піснями укладу Михайла Гайворонського.

З деклямаціями виступали діти української католицької школи. Гарно і чутливо віддеклямували „Заповіт жовніра” Тимко Галущак, а „Слава вам, Герої” панна Катерина Сташків. Хористів і деклияматорів за їх труд публика нагородила обильними оплесками.

Святочну промову виголосив п. Евген Ляхович. Говорив: Справляємо свята героїв тому, щоб плекати в нашому народі культ героїзму і посвяти. Бо щоб вибороти волю і державність, нація повинна боротись, а щоб бути боєздатною і готовою до боротьби, повинна бути натхнена героїзмом і здібністю до пожертвування, включаючи тут теж жертву життя. Ми знаємо, що кожна боротьба потягає за собою жертви. Нація, що хоче жити вільним і державним життям, мусить боротись. Такий закон природи. Ті, що в відродженню нації беруть участь, приймають боротьбу з посвятою, а з цим приймають і наслідки боротьби, вважаючи за найвищу честь згинути в боротьбі за волю, нарід і свою державу. Нація, яка видає з себе борців-героїв за державні інтереси, являється сильною і гордою. Вона не задоволяється жебраниною, бо, знає, що безхребетна нація волі не здобуде, а лиш орґанізованою силою та геройськими подвигами. І в нашій нації є героїзм, потяг чину та боротьби. Згадаймо хочби таких героїв як Біласа та Данилишина, що катовані ляцькими опришками навіть в обличчі смерти не подалися. Вони відчували, що Україна є така красна, що не тільки для неї хочеться жити, але і вмерти замало. На жаль, не всі ідуть слідами великих героїв, борців за кращу долю нашої многострадальної нації. Не маючи відваги і характеру, привикши до рабства і підлої зради інтересів рідної нації, вони волють служити чужим ідолам, як стати в ряди борців за честь і свободу свого народу. Ми горді, що наша нація, не зважаючи на безхребетників і зрадників ріжної краски, видала і далі видає великих героїв, бо з геройських діл повстане Вільна Соборна Українська Держава.

Промовця за його щирі слова нагороджено щирими оплесками.

Виступив хор „Боян” і знову понеслась чародійна мельодія стрілецької пісні по просторій галі нашої народньої твердині.

На закінчення забрав іще раз слово підписаний та візвав присутніх до дальших жертв на допомогу визвольній боротьбі. Опісля переведено збірку. Жертвували по $2: о. Й. Чаплинський, Й. Буката; по $1: І. Клок, С. Пограничний, К. Пілат, М. Ґалінович, І. Ґенеґа, І. Воробель, Г. Вилінський, П. Сташків, М. Ґенеґа, М. Гринішак, пані А. Огар, Ксеня Лиса; К. Возняк 50 ц.; дрібними жертвами зібрано $4.50. Збірка принесла разом $21. Ввесь прихід разом зі вступом $38.95. Розхід $18.95. Осталось $20, які поручено делеґ. Центрального Комітету У.Н.О., гр. Романові Слободянові, передати на 7. зізді О.Д.В.У. на визвольну боротьбу, разом з іншими жертвами від елизабетської громади.

Гимном „Ще не вмерла Україна” закінчено свято наших лицарів-героїв.

Фінансовий звіт подали: Микита Ґалінович, голова; Василь Вітушинський, фін. секр.; Яцко Лещак, касієр.

Іван Клок.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й.

На Рідну Школу.

З усіх закутин Америки шлють до „Свободи" дописи з оголошенням збірок на ріжні народні цілі. А про наш Порт Джервіс нічого не чути. Так, якби в нас не було двох відділів У. Н. Союзу, відділу Провидіння і поважного числа наших громадян. А нас є тут досить, але національного життя нема. Діти винародовлюються і як так далі піде, то скоро й слід по нас тут пропаде.

Та є такі, що все те бачать і стараються лихо направити. Вони читають „Свободу" і вдумуються в те, що вона пише, як от у такі статті, як ті, що були написані під „Зелені Свята". Відчувають це ті, що належать до Ч. Хреста православної церкви і це вони зложили тепер $5 на Рідну Школу з ініціятиви гром. А. Петруцака, з 88 від. У. Н. Союзу. Гроші вислано до Обєднання.

Згадую ще, що на Зелені Свята о. Микитяк відправив на цвинтарі панахиду перед памятником „Борцям і Героям", а по відправі в галі Союзівців П. Ухацького теж зложили жертву на те, щоб наша молодь могла вчитися своєю рідною мовою у своїй рідній школі.

Приявний.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

На весіллю Константина Липки, який віддавав замуж свою дочку за Василя Бедрія, пані Катерина Чепіль зібрала на визвольну боротьбу $15.37, які переслала на призначене місце через центральну управу ОДВУ.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

На інвалідів.

В неділю, 20. червня б. р., приятелі і знайомі зробили несподіванку на фармі Н. Вільчинського фінансовому секретареві відділу У. Н. Союзу, Йосифові Базарніцькому, і його подрузі, з нагоди їхнього добрій і веселій перекусці По добрій і веселій перекусці гром. Юрій Грицай забрав слово в справі Рідного Краю. Потім гості зложили $11.50, які на бажання жертводавців вислано на інвалідів через Обєднання. Жертвували: Йосиф і Анна Базарніцькі, П. Сернюк, Н. Зьобровський, Н. Вільчинський по $1; Ю. Грицай, І. Макаровський, Л. Біловець, В. Михалюк, Д. Митулінський, Т. Відковський, В. Перець, В. Труфим, А. Руцька, С. Куніцький, С. Цюпка, С. Кумаренський, А. Ґарбозінський, П. Куніцький по 50 ц.; Т. Куніцька і Й. Юркевич по 25 ц.

Присутній.

КЛІВЛЕНД, О.

Жіночий відділ ОДВУ ім. Ольги Басараб ч. 8 в „День Матери" постарався, щоб деякі її члениці продавали цвіти під церквою св. Петра й Павла. Дохід з тих цвітів в сумі $16.72 призначено для матерей по бл. п. Біласі і Данилишинові, які згинули за волю геройською смертю.

Марія Кукіз, секретарка.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

На визвольну боротьбу.

Дня 16-го травня 1937 відбулося спільне свячене в парохіяльній салі. О. Т. Колтуцький поблагословив обід, приготований церковним сестрицтвом та при тому виголосив дуже патріотичну промову про рідний край і змагання наших братів за волю. Він згадав ті муки, які переходить наша молодь під польським і московським наїздом, згадав також про її найвищі жертви: смерть за права України.

Заохочені о. Колтуцьким, зібрали присутні гості жертви на визвольну боротьбу. Збіркою занялися члени ОДВУ, Ілля Мадрига і панна Кмита. Жертвували по $1: І. Мадрига, о. Колтуцький, Т. Данилюк, М. Заблоцький, Любий; по 50 ц.: В. Заблоцький, Д. Підгайний, Н. Підгайний, І. Віхоть, І. Волик, А. Сисак, А. Кобарич, Кмита, А. Цапко, Юращ, М. Брус; по 25 ц.: Морикін, Користинський, Навороцький, М. Барна, Дашевський; дрібними 80 ц. Гроші ці переслано через центральну управу ОДВУ.

Мих. Брус, секретар 78 від. ОДВУ.

В двацятім століттї.

— Я не розумію, як могли наші предки жити без телефону, електрики і радія!

— Так, вони не могли — бо всі померли.

ВАШІ ОЧИ

Написав д-р А. Нюгавс (Newhouse), оптометрист, 335 Ґров стр. Джерзі Ситі, Ню Джерзі.

Стаття число перше.

Обручки під вашими очима є погані. Пара чепурних окулярів перед вашими очима не є погані, а окуляри зроблять обручкам дві річи. Перше, роблять їх менше видними, бо обручки це майже завжди наслідок напруження очей; друге, вони знаменито закривають обручки. Якщо під вашими очима є обручки від напруження очей, то окуляри відіймуть від вашого віку принаймні десять літ. Крім того ви будете вспромозі бачити й читати з більшою легкістю й вигодою, бо умучення, спричинене напруженням очей малесеньким мязам, дуже часто дає у висліді почування змучення, завороту, болю голови і нервовости. Ясна річ, що це дуже цінна передбачливість, коли ви даєте час від часу оглянути свої зуби дентистові; алеж це передбачливість далеко цінніша тоді, коли ви врядигоди даєте оглянути свої очи компетентному очному лікареві (аптометристові). А що ви думаєте? Адже ваші очи є доконечні при вашім бизнесі, при вашій забаві і при вашім вигляді. Нехай та жінка, що цінує вигляд свого обличчя, памятає, що слабі, почервонілі і напружені очи опоганюють лице, а модерні і добре допасовані окуляри це лихо направлять. Нехай той чоловік, котрий думає, що бачить „добре", памятає, що „добре" не є справою думки, але справою науковоі постанови. Може вам і непотрібно окулярів, алеж ви не знаєте, чи так воно є. Не грайтеся з непевностями! Запевніться про це, поки ще час. Ступневе заникання очної сили з бігом людського віку є також природнім, як сивіння волосся, псуття зубів і ослаблення мязів. Коли людина стареться, то імусить своїй немочі давати штучну поміч, а така поміч потрібна в першій мірі для ослаблених очей.

ГРЕЦЬКІ ЖІНКИ І ВИЩІ СТУДІЇ.

Ще при кінці минулого століття грецькі жінки не тільки не мали доступу до університету, але навіть і середню школу закінчити їм було майже неможливо. А вже дістати матуральне свідоцтво дівчині було зовсім неможливо. Коли після народньої школи хлопець міг свобідно вступати до школи середньої і там студіювати, то для дівчат це було цілком незвичайне явище, а вже здобути диплом про закінчення середньої школи, то й це могли дівчата мріяти. Система навчання в Греції взагалі була дуже відмінна від системи навчання інших країн, тимто там середні студії вважались привілеєм хлопців.

Першою жінкою, яка осягла диплом після середньої школи, була сучасна директорка одного з атенських журналів, пані Стефанополі. Її батько — тодішній редактор того самого журналу, мав широкі звязки і підтримував дівчину в її амбіціях. Закінчивши свої студії, хотіла молода дівчина обовязково зробити іспити, які її уповажнювалиб до дипльому зрілости, але в цю справу мусів вмішатись аж сам тодішній міністер освіти Георгій Теотокіс, а він наперед мусів також засягнути опінії правників, чи є які правні перешкоди, щоб не допустити дівчини до кінцевих іспитів. Правники не знайшли ніяких перешкод і молода грекиня з великим триюмфом свої іспити перейшла та дістала дипльом зрілости.

На черзі прийшла справа вступу до університету. Тут на перешкоді стала ціла публична опінія і спротив багатьох членів університетського сенату. Один з професорів теольогії, пан Дамалас, висловився навіть так: „Жінкам нашим є заборонений вступ до вівтаря в церкві, а ви хочете впустити жінку до вівтаря науки". (За законом православної церкви жінка не сміє війти до вівтаря поза „царські врата"). Знову мусіла панна Стефанополі звертатись за допомогою міністра освіти. Цей спитав правничий факультет, чи на підставі конституції університетських чи інших законів заборонений жінкам вступ до університету. Правничий факультет таких законних перешкод не знайшов і молоду дівчину нарешті допустили до студій на фільософічний факультет атенського університету. Та ці студії не задоволили панни Стефанополі. Університет закінчили та дістали диплом вищих студій як перші жінки атенського університету сестри Панайотату, що вступили до університету слідом за панною Стефанополі. Обидві студіювали на медичнім факультеті. Одна з сестер невдовзі після закінчення студій умерла, а друга зуміла створити собі самостійне блискуче становище лікарки в Єгипті. Слідом за цими піонірками прийшли інші жінки до атенського університету і своєю працею доказали, що і вони собі можуть добре дати раду з університетськими студіями. Тепер понад тисячу жінок студіюють на ріжних факультетах атенського університету.

Але вже і раніше, як до атенського університету з таким трудом пробила собі дорогу перша жінка, дві грекині осягли університетські дипльоми за кордоном батьківщини, в Парижі. Були це пані Мірі Калапотакі, що й досі з успіхом ще працює як лікарка, та Севасті Каліспері, що віддалась педагогічній праці і працює в Атенах.

Переступити поріг атенського університету було нелегко, але, вже раз осягнувши свою ціль, грецькі жінки своєю працею зуміли перемогти забобони суспільства та стати у своїх студіях на високий рівень. — („Діло").

Ощадність.

— Так, дорога пані, я вже не тримаю служниці. Ви не маєте поняття, скільки чоловік заощадить, коли сам варить.

— Як же це?

— Ну, бо мій чоловік їсть тепер майже половину менше, як передтим.

ЛЮДИ У НАЙДАВНІШИХ ЧАСАХ.

Вже від найдавніших часів жінки прикладали велику вагу до елегантного і прикрас, які збільшували їх красу та приваби. Так наприклад із розкопок знаємо, що жінки у камінній добі носили гарні чіпці. Жінки племен, що тому 250 століть жили на землях нинішньої Франції та північної частини Ікрійського півострова носили обуву прикрашуваву у френзлі, а на шиї та раменах носили прецизно виконані нашийники і бранзолетки.

Звичайно нашийники з камяної доби були зроблені з мушлів, деякі покриті перловою масою— налевно з морського походження. Це доказує, що торговля в тих часах уже розвивалася, „товар" достарчали мандрівні купці.

Підчас останніх розкопів у Мезопотамії знайшли в гробницях предмети, які дають нам деякий образ вибагливости і залюбленности жінок, що жили тому 8,000 літ. Тодішня мода казала носити довгі шпильки до волосся із золота або срібла, з головкою дуже гарно цизельованою в цвіти, листя, мотилі, вужі і т. п.

На перстенях були вириті знаки, певно імя та назвище власнички. Вкінці знайшли клямри до поясків, по мистецьки виконані, із шляхотних металів. Елегантні жінки Вавилону вживали залізка до фризування волосся, про що говорять написи з тих часів.

Мали вони до послуг невільниці, які їм робили перфуми, пахучі олійки, шмінки. Навіть помадки до фарбування уст і пензлик до зарисовування лука бров були вже в щоденному вжитку старинної Халдеї. Жіноча біжутерія була дуже ріжноманітна. Тяжкі нараменники зі срібла, золота або золоченої бронзи прикрашували рамена а також ноги у кістках. Дорогі перстені носили на пальцях рук і ніг. Величезні ковтки звисали з вух майже на рамя та нашийники з кораликів із золота та кришталю, а також нагрудники з емблємами божків.

Безчисленні документи, які творять папірусі, знайдені в долині Нілю, описують найдокладніше, як жили та проводили час княжни і знатні жінки Єгипту. Життя своє майже виключно присвячували журі за одяг та щоб заховати свіжість і красу. В їх гробницях віднаходжували все, чого вживала небіжка за життя, отже: пильнички та приладдя до вигладжування і полірування нігтів, маленькі урни (збаночки) з найріжнішими шмінками, мініятурні фляжечки на перфуми і т. д.

Із багатьох горорізьб пізнаємо докладно життя красунь із часів фараонів. Кожні нові розкопи виявляють нові предмети, з яких пізнаємо подробиці жіночого одягу минулих часів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (50)

Чимраз тісніше і тісніше відалися кільчасті галузі мясоїдного куща в ніжне тіло Юлії Дейл. Вона чула гострий біль у цілому тілі від гострих колючок, що втискалися в її тіло. Напруживши всю увагу, вона хотіла по геройськи вмерти. Всетаки почуття повільної смерти було жахливе. Якби вона могла зімліти, то можливо, що це вкоротилоб її муки.

Та Юля Дейл була завдважна, щоб перед небезпекою мліти. Вона стискала уста, щоб не закричати з болю. Втім жорстокий кущ почав одною своєю галузкою обвивати її горло. Тепер уже певно прийде кінець, подумала дівчина. Джордж побачив це і прискочив до неї. „Нічого", проговорила вона. „Скажи Тарзанові, щоб він не переривав експедиції, а щоб закінчив її з успіхом".

Два індіяни схопили Джорджа за рамя і відтрутили від дівчини. „Скоро прийде і на тебе черга", один з них промовив. Джордж був цілковито знеохочений. Він не міг дивитись на повільне конання дівчини. Добувши зза пазухи заячу лапку, він гірко промовив: „То так ти бережеш мене від нещастя! Ти смердюшникова лапка, а заяча!" З тими словами він шпурнув лапку об землю.

В тім моменті Тарзан уже був недалеко них. Він придивлявся до цілої сцени, але ще сам не знав, чи в тій ситуації він зможе що помогти. Але положення ставало щораз грізніше. Дівчина душилась у звоях куща. Треба було в тій хвилі щось почати. Не маючи ніякого кращого пляну, Тарзан зіскочив зі скали і подався в напрямі індіян та їх вязнів.